Ազգ
Azg armenian daily
31 ՅՈՒԼԻՍ 1998 ՈՒՐԲԱԹ #138 (1642)

100-րդ թռիչքն իրականացավ

ՍՏԱՄԲՈՒԼ, 30 ՅՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Արդեն հաղորդվել էր, որ Միացյալ հայկական ֆոնդի դեպի Հայաստան մարդասիրական օգնության թռիչքներից 100-րդ հոբելյանականը պետք է կատարվեր ամսվա վերջին եւ նշվեր հատուկ հանդիսություններով։

Ստամբուլի «Մարմարա» հաղորդում է, որ ինքնաթիռն օդ է բարձրացել հուլիսի 30-ին։ Իսկ նախորդ օրը Վաշինգտոնում Կոնգրեսում կայացել է պաշտոնական ընդունելություն, որին հրավիրվել են բարձրաստիճան պաշտոնյաներ։ Ինքնաթիռը 3,5 ժամ մնալու է Կանադայում, այնուհետեւ ուղղություն է վերցնելու դեպի Եվրոպա, հուլիսի 31-ին վայրէջք կկատարի Ֆրանկֆուրտում, որտեղից էլ այսօր երեկոյան ժամը 6-ին կհասնի Երեւան։

Մարդասիրական օգնությանը կընկերակցեն մոտ 40 քաղաքական գործիչներ ու լրագրողներ, այդ թվում երկուսը «Լոս Անջելես թայմսից», մեկական «Վաշինգտոն թայմսից» եւ Ռոդ Այլենդի թերթերից։ Քանի որ այս թռիչքի համար նախատեսված ինքնաթիռի չափերը աննախադեպ մեծ են, կազմակերպիչները մտահոգված էին այն ամբողջությամբ բեռնելու խնդրով, սակայն ամեն ինչ կատարվեց ժամանակին եւ սավառնակը բեռնվեց 8 միլիոն 100 հազար դոլար արժողությամբ մարդասիրական լավորակ ապրանքներով, որոնց ջախջախիչ մեծամասնությունը որպես նվեր տրամադրվեց ամերիկյան հաստատությունների կողմից։ Հարյուրերորդ թռիչքի իրականացումը ամերիկահայ մեծահարուստ բարերար Քըրք Քըրքորյանի մեծագույն երազներից մեկն էր, որն այդ ձեռնարկի գլխավոր հովանավորն է։

ԱՍՈՒԼԻՍ

Դաշնակցությունը կամո՞ւրջ ժողովրդի եւ իշխանությունների միջեւ

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Հուլիսի 10-27-ը Երեւանում գումարված ՀՅԴ Հայաստանի կազմակերպության Գերագույն Գ ժողովն անցավ, ինչպես միշտ, առանց լրագրողների ներկայության, ուստի ՀՅԴ նորընտիր գերագույն մարմինը, հանձինս իր քաղաքական ներկայացուցիչ Վահան Հովհաննիսյանի եւ փոխներկայացուցիչ Արմեն Ռուստամյանի, երեկ («առաջին իսկ առիթով») ասուլիս հրավիրելով ժուռնալիստի տանը, 17 օր տեւած Գերագույն ժողովի (ԳԺ) փակագծերը բացելու պատրաստակամությունը հայտնեց։ Ասուլիսը բացեց ընտրությունների ընթացքում համապատասխան փորձ կուտակած Աղվան Վարդանյանը, որն, անդրադառնալով Գերագույն ժողովի ավանդական «գաղտնիությանը», ասաց. «Մենք հարգում ենք ձեր աշխատանքը, դուք էլ հարգեք մեր ավանդույթները»։ Խնդիրը ոչ թե լրագրողներից թաքնվելն էր, այլ Դաշնակցության

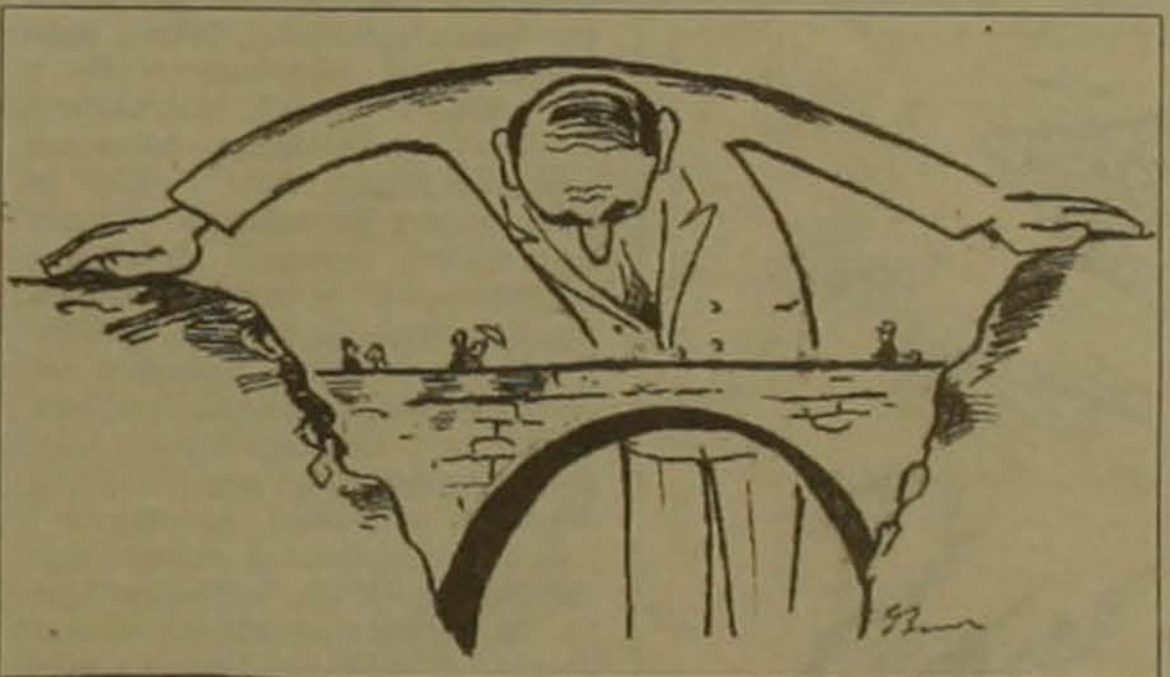

շարքերին հուզող հարցերը բաց, անկաշկանդ քննարկելու հնարավորությունը։ Ասուլիսում «աժիոտաժ» առաջացրած 17-օրյա քննարկումներն «արդարացրեց» Վահան Հովհաննիսյանը, ըստ որի ԳԺ-ի ձգվածությունը պայմանավորված էր ժողովին ներկա 150 (այդ թվում հրավիրյալ) դաշնակցականներից յուրաքանչյուրի մոտեցումներն ընդունված բանաձեւերում հաշվի առնելու անհրաժեշտությամբ, ինչը, կարծես, հաջողվել է. քաղաքական նոր խորապատկերում բնական թեժ բանավեճերի, տեսակետների սուր եւ կոնֆլիկտային բախման արդյունքում ընդունվել են օրակարգի հագեցած հարցերն ամփոփող բանաձեւեր։

Տես ► էջ 2

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Մարշալ Սերգեեւի սրտի գաղտնիքները

Պաշտպանության նախարարի հրաժարականն ընդունվե՞լ է

Վերջերս Ռուսաստանի ԶԼՄ-ները գրեթե ամեն օր աղմկալի հրաժարականներ են կանխագուշակում իշխանության վերին օղակներում։ Դրան մասամբ նպաստում են նախագահի եւ վարչապետի մշուշապատ ակնարկները։ Հաստատ հայտնի է, որ առանց կրակ ծուխ չի լինում, եւ այս հայտնի ճշմարտությունը մեկ անգամ եւս հաստատեց Անվտանգության դաշնային ծառայության ղեկավար Նիկոլայ Կովալյովի հապճեպ պաշտոնաթողությունը։ «Մոսկովսկի կոմսոմոլեց» թերթի տվյալների համաձայն, մոտ օրերս հայտնի կդառնա Կրեմլի եւս մեկ կադրային որոշում։ Պաշտոնաթող կլինի ռազմական գերատեսչության ղեկավար մարշալ Սերգեեւը։

Դեռ հուլիսի սկզբներին, վկայակոչելով Ելցինի շրջապատի լավատեղյակ աղբյուրներ, թերթը գրում էր, որ պաշտպանության նախարարի առողջական վիճակը կտրուկ վատացել է։ 60-ամյա Սերգեեւին սկսել էր լրջորեն անհանգստացնել սիրտը, եւ նա նույնիսկ ստիպված էր եղել նախագահից հրաժարական խնդրել։ Բորիս Ելցինը մերժել էր զորապետին։

Մերժման պատճառներից մեկը հավանաբար այն էր, որ նախագահի շրջապատը ռազմական գերատեսչության ղեկավարի արժանավոր հաջորդ էր փնտրում։

Ըստ երեւույթին Կրեմլում, այնուամենայնիվ, որոշել են, թե ում պետք է նշանակել պետության ամենավտանգավոր եւ անշնորհակալ պաշտոններից մեկում։ Ինչպես թերթին հայտնի է դարձել նախագահի վարչակազմի աղբյուրներից, վերջերս մարշալի հրաժարականի մասին, այնուամենայնիվ, որոշում է ընդունվել։ Սպասվում է, որ այդ մասին կհայտարարվի շաբաթավերջին։ Ստացված լուրերի համաձայն, պաշտպանության նախարարության կենտրոնական հեռուստառադիոստուդիայում արդեն հատուկ տեսագրություն է պատրաստվել, որը ծրագրվում է ուղարկել Ռուսաստանի առաջատար հեռուստաընկերություններին։ Հեռուստախցիկի առջեւ մարշալը բացատրում է իր հրաժարականի գլխավոր պատճառը. դա առողջական վիճակն է։

Որոշ տվյալների համաձայն, պաշտպանության նախարարի պաշտոնի առաջին հավակնորդը կարող է դառնալ բանակի գեներալ Կվաշնինը։ Վերջերս նրան քանիցս նկատել են Ստարայա հրապարակի հաստատության միջանցքներում։

Իսկ ինչո՞ւ հենց Կվաշնինը։ Գլխավոր շտաբի պետը ներկայումս Կրեմլի հանդեպ առավել օրինապահ զորապետերից մեկն է։ Պատվախնդիր Անատոլի Վասիլեւիչն առանց երկար-բարակ մտածելու կկատարի նախագահի ամեն մի հրաման, իսկ նման «գրպանային» նախարարները միշտ էլ գնահատվում են։ Հատկապես այժմ, երբ Ռուսաստանում քաղաքական իրավիճակը ծայրաստիճան շիկացած է եւ զինվորականների հնարավորություններն ամեն պահի կարող են պետք գալ։

Ի դեպ, գեներալ Կվաշնինն առողջական վիճակից առանձնապես չի բողոքում։

Ջորջ Դյուքմեջյանը՝ 70 տարեկան

ԼՈՆԳ ԲԻՉ, ԿԱԼԻՖՈՌՆԻԱ։ Ավելի քան 180 հրավիրյալներ մասնակցել են Կալիֆոռնիայի նահանգի նախկին կառավարիչ Ջորջ Դյուքմեջյանի 70-ամյակի ընդունելությանը «Ուեսթին հոթելում»։ Սեւ սմոկինգով ընդունելության հրավիրյալները մեծամասամբ եղել են 1983-1991 թթ. Դյուքմեջյանի նահանգապետության տարիներին իր կողմից նշանակված դատավորներ ու դատախազներ։ Գլխավոր բանախոսը եղել է Կալիֆոռնիայի Գերագույն դատարանի նախկին դատավոր Արման Արաբյանը, որ մասնավորապես ասել է. «Ջորջ Դյուքմեջյանը համեստ ու հեզ էր այնտեղ, որտեղ ուրիշները կարող էին համառ լինել, զուսպ՝ որտեղ ուրիշներն արագ հակազդող, բուժող՝ որտեղ ուրիշները կարող էին սուր հանել եւ խփել։ Նրանք, ովքեր փորձել են նրան փոքրացնել, իրենք են նվազել ու նվաստացել։ Սերած ազգային փոքրամասնությունից՝ նա շատ լավ էր հասկանում նվազ բախտավորների ու բոլոր ճնշվածների կարիքները»։

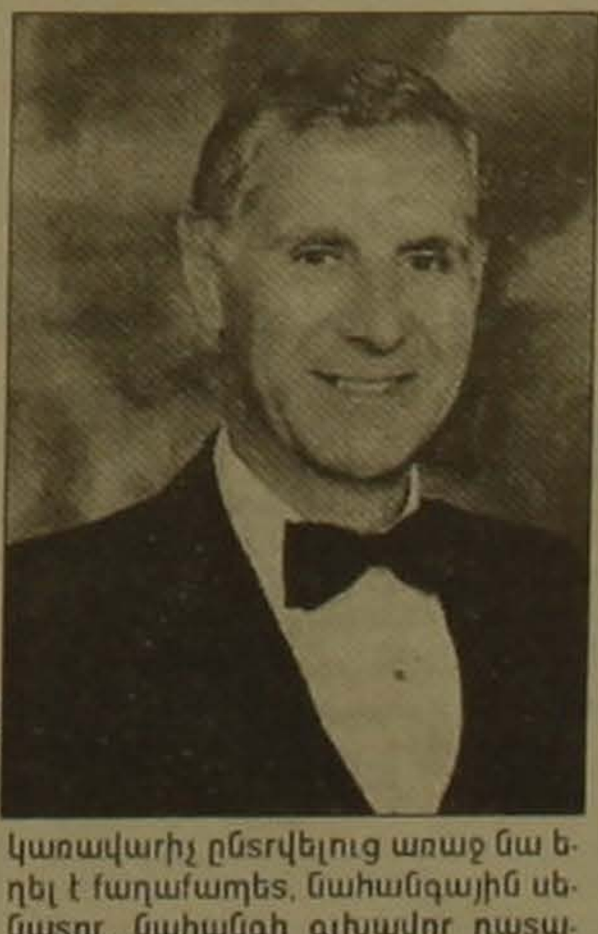

Հիշեցնենք, որ Ջորջ Դյուքմեջյանը Մ. Նահանգներում եղել է հայազգի ամենաբարձրաստիճան պաշտոնյան։ Հաջորդական երկու շրջան Մ. Նահանգների մեծագույն նահանգի կառավարիչ ընտրվելուց առաջ նա եղել է քաղաքապետ, նահանգային սենատոր, նահանգի գլխավոր դատախազ։ Անդամ է Հանրապետական կուսակցության։

Ջորջ Դյուքմեջյանը ներկայումս ղեկավարում է փաստաբանական իր սեփական ընկերությունը։ Հարգված ու սիրված անձնավորություն նա շարունակում է հայանպաստ ու հայաստանանպաստ իր գործունեությունը։

Գնդակոծվել են Նոյեմբերյանի եւ Իջեւանի պաշտպանական դիրքերը

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՅՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Հուլիսի 29-ին կրկին միջադեպ է գրանցվել հայ-ադրբեջանական սահմանի հյուսիս-արեւելյան հատվածում։ Այդ օրը ժամը 14-ն անց 15-ից մինչեւ 16-ն անց 25-ը եւ 21-ն անց 45-ից մինչեւ 22-ն անց 30-ը Ադրբեջանի զինված ուժերի ստորաբաժանումները հրազենային տարատեսակ զենքերից կրակ են բացել Նոյեմբերյանի, իսկ ժամը 23-ից մինչեւ 23-ն անց 30-ը՝ Իջեւանի պաշտպանական դիրքերի ուղղությամբ։ Հայկական ԶՈՒ ստորաբաժանումների համարժեք գործողություններից հետո հակառակորդը դադարեցրել է կրակը։

Արմենպրեսի թղթակցին ՀՀ պաշտպանության նախարարության լրատվության եւ քարոզչության վարչությունում ասացին, որ տուժածներ չկան, իսկ հայ-ադրբեջանական սահմանի մնացած հատվածներում միջադեպեր չեն գրանցվել։

ՀՌԱԿ նոր ակումբ Երեւանում

Երեւանի Ալեք Մանուկյան փողոցում բնակվող շուրջ 18 երաժիշտներ եւ երաժշտասերներ ստեղծեցին Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության նոր ակումբ, որն անվանակոչվեց հայկական օպերայի հիմնադիր Տիգրան Չուխաջյանի անունով։ Ակումբի ատենապետ ընտրվեց միակ ոչ երաժիշտ անդամը՝ մասնագիտությամբ տնտեսագետ Խաչիկ Արամյանը։

ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ադրբեջանը զենքի հիմնական տեսակներով մի քանի անգամ գերազանցում է Հայաստանին

ԲԱՔՈՒ, 30 ՅՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ - ANS-PRESS։ «Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարությունը չի հանդուրժում խրատական տոն, որ պարունակում է Ադրբեջանի ԱԳՆ հայտարարությունը Ռուսաստանի պաշտպանության նախարար Իգոր Սերգեեւի վերջերս Հայաստան կատարած այցի առնչությամբ»։ Այս մասին հայտարարել է ՌԴ ՊՆ միջազգային ռազմական համագործակցության գլխավոր վարչության պետ, գեներալ-գնդապետ Լեոնիդ Իվաշովը։ Լ. Իվաշովի կարծիքով, ադրբեջանական կողմը փորձում է Ռուսաստանին մեղադրել այն հարցում, թե նա վերազինում է իր 102-րդ ռազմահանգրվանը, որ տեղակայված է Հայաստանի տարածքում։ Մինչդեռ հանգրվանը տեղաբաշխված է այնտեղ կողմերի երկուստեք համաձայնությամբ։ Եվ միայն Ռուսաստանն է, որպես ինքնիշխան պետություն, Հայաստանի հետ խորհրդակցության հիման վրա, իրավասու որոշելու, թե սպառազինության ինչպիսի համակարգեր պետք է գտնվեն իր ռազմահանգրվանում, ինչն է ենթակա փոխվելու եւ նորացվելու։

Ինչպես հաղորդում է ANS-press գործակալությունը, վկայակոչելով «հավաստի աղբյուր», Լ. Իվաշովը ասել է նաեւ, որ այժմ դիտվում է ուժերի հաշվեկշռի խախտման կայուն միտում Հայաստանի եւ Ադրբեջանի՝ ղարաբաղյան հակամարտության մասնակիցների միջեւ։ Ներկայումս, նրա կարծիքով, Ադրբեջանի զինված ուժերը զենքի հիմնական տեսակներով գերազանցում են Հայաստանի զինված ուժերին ավելի քան երեք անգամ, իսկ մարտական ավիացիայով՝ ավելի քան ութ անգամ։ Դա չափազանց վտանգավոր միտում է, գտնում է Լ. Իվաշովը։

Չեն կարող ռուսական կողմին չանհանգստացնել եւ ադրբեջանական զինվորականների փորձերը խաղարկելու ՆԱՏՕ-ի խաղաքարտը, ընդգծել է նա։ Մասնավորապես, հունիսի 12-ին Ադրբեջանի պաշտպանության նախարար, գեներալ-գնդապետ Սաֆար Աբիեւը Հյուսիսատլանտյան գործակցության խորհրդի նիստում արտահայտվել է ի պաշտպանություն ՆԱՏՕ-ի ընդլայնման եւ պատրաստակամություն հայտնել օգտագործել ներդրումների ՆԱՏՕ-ի ծրագիրը Ադրբեջանի տարածքում որոշ օբյեկտների զարգացման համար ի շահ Հյուսիսատլանտյան դաշինքի։

Անգլերեն նոր գիրք Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության մասին

ՈՒԵՍՏՊՈՐՏ (ԱՄՆ). - «Պրագեր» հրատարակչությունը հայտարարեց նոր գրքի լույսընծայումը The Armenia-Azerbaijan Conflict: Causes and Implications (Հայաստան-Ադրբեջան հակամարտություն—Պատճառներ եւ հետեւանքներ) վերնագրով, հեղինակությամբ Մայքըլ Քրուասանի (Michael P. Croissant)։ Գիրքը ներկայացնում է ղարաբաղյան հակամարտության պատմական արմատները, հետագա բռնկումները, մինչեւ 1994 թ. հրադադարը։ Վերջում, Ինդիանայի համալսարանի կենտրոնական Եվրասիայի ամբիոնի դասախոս հեղինակը գծում է հակամարտության հետագա հանգուցալուծման ուրվագծերը, ներկայացնում իր եզրակացությունը։

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Ընթացիկ

Նախարարներից երեւի թե առավել հաճախակի լրագրողների հետ հանդիպում է տրանսպորտի նախարար Երվանդ Զախարյանը: Վերջինիս կարծիքով, մամուլը հաճախ է անդրադառնում տրանսպորտի ոլորտին, ինչն էլ, երեւի թե, առավել պարտավորեցնում է նախարարին: Երեկվա հերթական ասուլիսում պարոն Զախարյանը տեղեկացրեց, որ Արաբական էմիրություններում ստորագրել է 2 պայմանագիր «Միցուբիշի» ֆիրմայի 20 ավտոբուսներ Հայաստան բերելու համար: Այնուհետեւ նշեց, որ նախ-

Հանրապետության ամբողջ ավիացիան աշխատում է ինքնաֆինանսավորմամբ, փաստեց նախարարը, հավելելով, որ աշխատանքներ է տարվում «Շիրակ» օդանավակայանի հզորությունների մեծացման եւ տեղական օդանավակայաններն աշխատեցնելու ուղղությամբ:

«Ա 310» ինքնաթիռը, ըստ նախատեսվածի, ամսական կատարելու է 250 ժամ թռիչք, բայց արդեն երրորդ շաբաթն է, եւ մոտավորապես կատարել է 30 ժամ, մեր հարցին նախարարը խնդրեց, որ մինչեւ թվեր հրապարակելը կամ հայտարարելը ինքնաթիռի առաջին ամսվա վարձակալական վճարները կատարվելու են այնքան ժամի համար, որքան կօգտագործվի, իսկ երկրորդ ամսից սկսյալ պարտավորվում է իրոք ապահովել 250 թռիչքաժամ արդյունավետությունն ապահովելու համար:

Ընդհանուր առմամբ նախարարը լրագրողների հարցերին պատասխանում էր հարցով, քանի որ, ըստ նրա, լրագրողները «փողոցից ասածներն են հիմք ընդունում», այդ իսկ պատճառով հարկ համարեց խորհուրդ տալ, որպեսզի լրագրողները ցանկացած խոսքի հետ ներկայացնեն նաեւ

ՏՐԱՆՍՊՈՐՏ

«Ավիացիայում փոփոխությունների մասին չեն հայտարարում, միայն կատարում են»

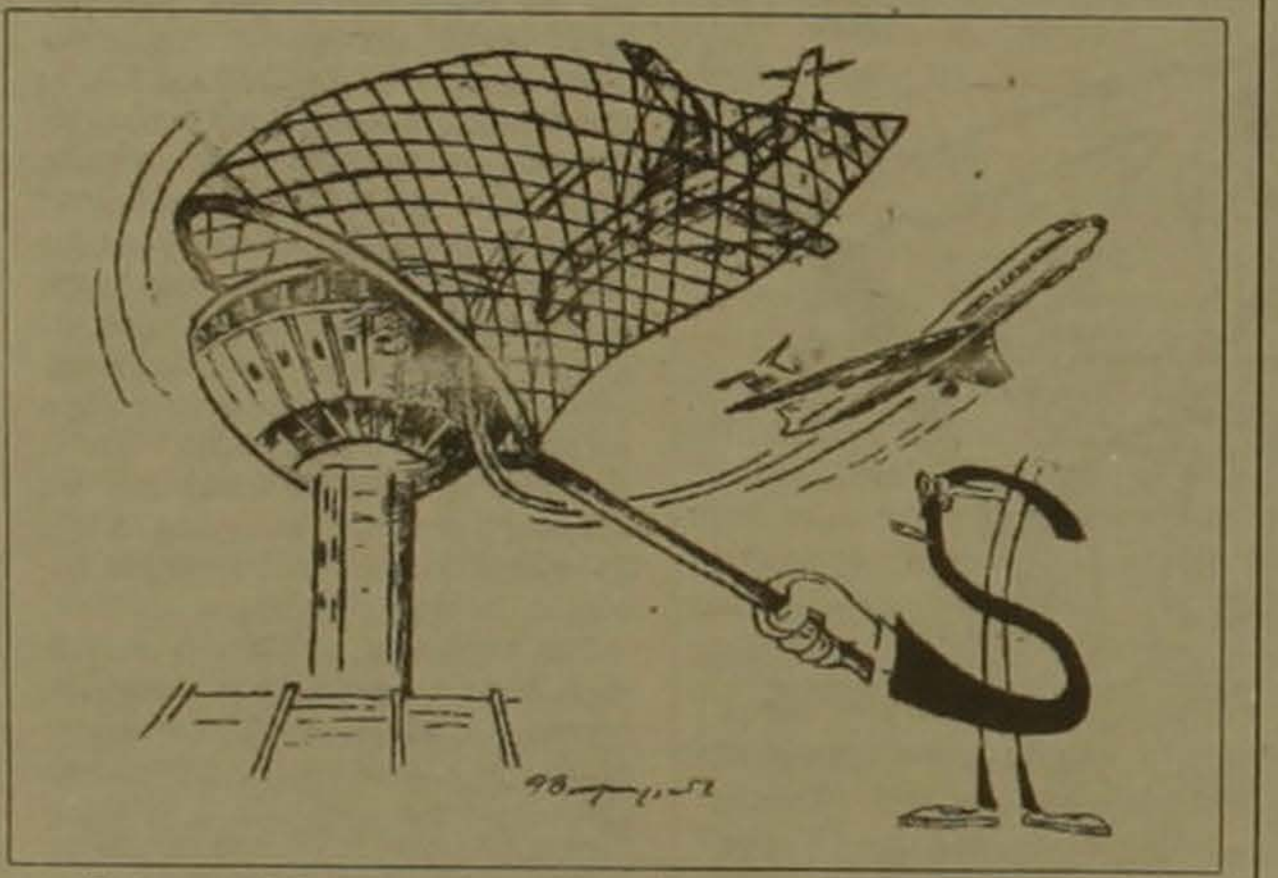

կինում տրանսպորտի նախարարությունը քիչ է զբաղվել ավիացիայի հարցերով, բայց այսօր, հանձին իրեն, առավել շատ են զբաղվելու, որպեսզի վերացվեն բացթողումները: Ավիացիայի հետագա տնտեսական ղեկավարման եւ կառուցվածքային փոփոխությունների վերաբերյալ պատրաստվում է համապատասխան ծրագիր եւ սեպտեմբերին կներկայացվի կառավարության քննարկմանը: Նույնատիպ բարեփոխումների ծրագիր է նախապատրաստվում նաեւ երկաթգծի վարչության վերաբերյալ:

«Մի քանի շաբաթ է ավիացիայում խոսվում է կադրային փոփոխություններից: «Հայկական ավիաուղիներում» սպասվո՞ւմ են նոր տեղաշարժեր», մեր հարցին ի պատասխան նախարարը նշեց, որ «կադրային փոփոխություններ կատարվել կամ չկատարվելը չեն հայտարարում: Դրանք կատարվում են ուղղակի, առանց հայտարարելու»:

Այնուամենայնիվ վաղը, կամ մոտ օրերս «Հայկական ավիաուղիները» կունենա՞ նոր տնօրեն, մեր հաջորդ հարցին նախարարը այդպես էլ չցանկացավ պատասխանել:

Աղբաշյանի վերաբերյալ նախարարը տեղեկացրեց, որ նա չի դիմել նախարարություն, բայց իրենք պատրաստ են քննարկելու, ինչպես Աղբաշյանի՝ որպես ավիատորի, այնպես էլ Հայաստանի բոլոր քաղաքացիների բոլոր առաջարկները՝ կապված ավիացիայի բարեփոխումների հետ, պատրաստ է քննարկելու:

դրանք ճշգրտվեն: Հետո փորձեց անդրադառնալ իր նախորդ ասուլիսին, ասելով, թե սխալ թվեր են հրապարակվել, ինչը կարծում եմ, մեր հարցի հետ ամենեւին չէր առնչվում: Այնուհետեւ պարոն Զախարյանը հաստատեց, որ 250 ժամը ճիշտ ենք նշում, բայց 30 ժամի վերաբերյալ չճշտված հայտարարություն ենք կատարում: «Կողքից լսելով հայտարարություն մի արեք, այստեղ 30 հոգի մարդ կա, հիմք չընդունի», մտահոգվեց նախարարը: Ի դեպ, հարկ է հիշեցնել, որ 30 ժամը չճշտված հայտարարություն չէ, եւ առաջիկայում մենք առիթ կունենանք ապացույցներ բերելու: Այնուհետեւ նախարարը մասնավորապես նշեց, որ «Ա 310» փաստացի ապացույցներ: Այն հարցին, թե «Հայկական ավիաուղիները» ամսական քանի չվերթ է կատարում, որպեսզի ըստ այդմ պարզ լինի, թե «Ա 310»-ի 250 ժամ չվերթը մոտավորապես ի՞նչ տոկոս է կազմում, նախարարը որոշեց, որ դա «երկար խոսակցության հարց է» եւ լրագրողին առաջարկեց առանձին հանդիպել:

Վերջում պրն Զախարյանի հավաստմամբ, հանրապետություն է բերվել 85 միկրոավտոբուս, որից 5-ը կշահագործվի Երեւան-Գյումրի երթուղում, 5-ը՝ Երեւան-Արցախ, իսկ մնացյալը՝ մայրաքաղաքում:

ԱՐԱՔՍ ՍԱՓԱՐՅԱՆ

Ալժիրի դեսպանը հանձնեց հավատարմագրերը

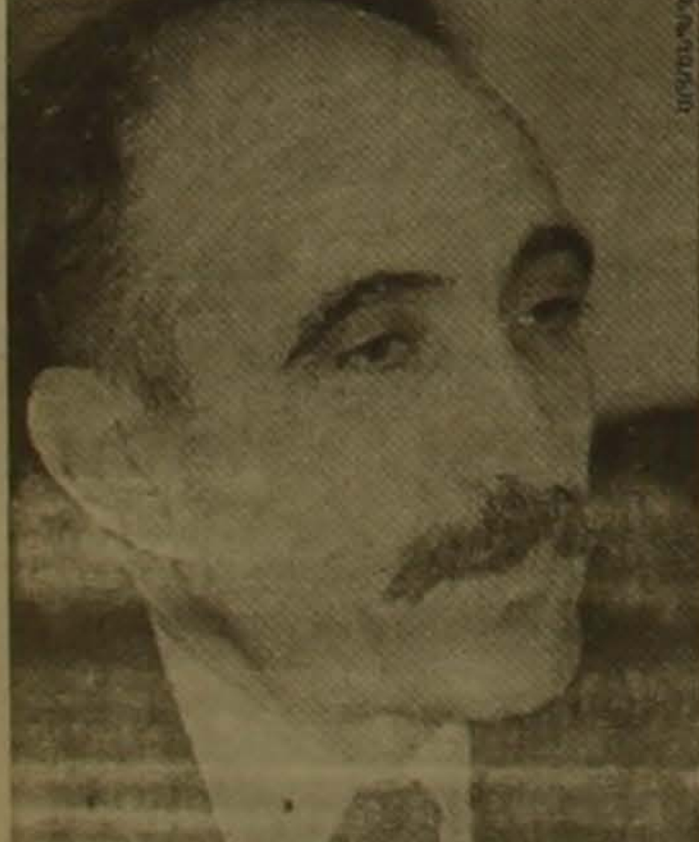

ՀՀ նախագահի մամլո գրասենյակը հաղորդում է, որ Ռոբերտ Քոչարյանին հուլիսի 30-ին իր հավատարմագրերը հանձնեց Հայաստանում Ալժիրի ժողովրդադեմոկրատական Հանրապետության նոր նշանակված դեսպան Ամար Նախլուսին (նստավայրը՝ Մոսկվա):

Պարոն Նախլուսին ասաց, որ լինելով Ալժիրի առաջին դեսպանը Հայաստանում, կգործադրի ամեն ջանք՝ խթանելու երկու երկրների հարաբերությունների զարգացումը:

Ռոբերտ Քոչարյանը, շնորհավորելով դիվանագետին, նշեց, որ արաբական աշխարհի հետ հարաբերությունները Հայաստանի արտաքին քաղաքականության կարեւորագույն ուղղություններից է:

Զրույցի ընթացքում, որին մասնակցում էր նաեւ արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը, քննարկվեցին տարբեր ոլորտներում Հայաստանի եւ Ալժիրի համագործակցության հնարավորությունները:

Նոր նշանակումներ

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՀՀ վարչապետի հուլիսի 29-ի որոշմամբ Հայաստանի Հանրապետության ձեռնարկությունների պետական ռեգիստրի պետ է նշանակվել Տիգրան Մուկուչյանը: Վարչապետի նույն օրվա մեկ այլ որոշմամբ կառավարության աշխատակազմի Ազգային ժողովի հետ կապերի վարչության պետի պարտականությունները դրվել են ՀՀ վարչապետի խորհրդական Գագիկ Մինասյանի վրա:

Օգոստոսի 1-ից կարգելվի չդրոշմավորված գարեջրի ներմուծումը

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՀՀ մաքսային վարչությունում հայտնեցին, որ օգոստոսի 1-ից ծխախոտի արտադրանքից եւ ալկոհոլային խմիչքներից բացի պարտադիր դրոշմավորման է ենթակա նաեւ գարեջուրը: Հիշեցնենք որ 1998 թվականի մարտի 31-ին ընդունված «ՀՀ ներմուծվող ակցիզային հարկով հարկման ենթակա որոշ ապրանքատեսակների դրոշմավորման մասին» կառավարության որոշման կիրառման ժամկետները հետաձգվել էին գարեջրի արտադրանքի ներմուծման համար: Օգոստոսի մեկից կարգելվի չդրոշմավորված գարեջրի ներմուծումը ՀՀ մաքսային տարածք, իսկ սեպտեմբերի 1-ից նաեւ դրա իրացումը:

ԱՍՈՒԼԻՍ

Դաշնակցությունը՝ կամո՞ւրջ ժողովրդի եւ իշխանությունների միջեւ

Սկիզբը էջ 1

Դաշնակցությունն իշխանություն չէ

Քանի որ ԳԺ արդեն հրապարակված հայտարարությունը «տարբեր մեկնաբանությունների» տեղիք է տվել, պրն Ռուստամյանը մեկնաբանեց հայտարարության բուն էությունը. Դաշնակցությունը երբեւէ իշխանության կամ որեւէ ուժի կցորդը չի կարող լինել: Դաշնակցությունն իշխանություն չէ: Կրելով պատասխանատվության իր բաժինը, որ ստանձնել է՝ առաջադրելով եւ պաշտպանելով Ռոբերտ Քոչարյանի թեկնածությունը, ՀՅԴ-ն միշտ ունեցել-է եւ կունենա իր ինքնուրույն դիմագիծը եւ կպահպանի այն ճիշտ հարաբերակցությունը, որ այսօր փաստորեն ստանձնել է ժողովուրդ-իշխանություններ փոխհարաբերություններում, որտեղ միշտ գտնվելով եւ գտնվելու է ժողովրդի կողքին: Ստեղծված նոր իրավիճակում, երբ Դաշնակցությունը, երրորդ հանրապետության սկզբնավորումից ի վեր առաջին անգամ, հնարավորություն ունի մասնակցելու պետական շինարարությանը, պետք է ճշտի իր տեղն ու դերը քաղաքական իրադարձությունների շղթայում: Ունենալով իշխանության որոշակի լծակներ, Դաշնակցությունն իշխանությունների, պետության առջեւ կանգնած դժվարություններին առավել լավատեղյակ լինելու հնարավորություն ունի: Միաժամանակ, «մշտապես ապրելով ժողովրդի ցավերով», գիտակցում է ժողովրդի պրոբլեմները լուծելու հրամայականը: Սա թե Դաշնակցությանը, թե իշխանություններին հնարավորություն է տալիս խուսափելու ծայրահեղություններից: Դաշնակցությանը՝ զերծ մնալու ամեն ինչ սեւ ակնոցով տեսնելու ընդդիմության սովորությունից, իշխանություններին՝ հասկանալու, որ ինքնագոհության եւ անսխալականության բարդույթը չպետք է կրկնվի: Ըստ պրն Ռուստամյանի, Դաշնակցության դերը ժողովրդի եւ իշխանությունների միջեւ ռեալ կամուրջ լինելն է:

Ավելի ուշ, պատասխանելով «Ազգի» հարցին, արդյո՞ք «Դաշնակցությունն իշխանություն չէ» կարգախոսի ուժ ստացող պնդումը հաջողությունները իշխանությունների հետ կիսելու եւ, ընդհակառակը, անհաջողությունների մասնաբաժնից հրաժարվելու միտում չունի, Վահան Հովհաննիսյանն ասաց. «Սովորաբար միշտ եղել է հակառակը՝ հաջողությունները եւ հաղթանակը մեր ձեռքից առել են, իսկ դժբախտությունները եւ դժվարությունները, անձրեւն անգամ՝ բարդել մեր ուսերին: Մենք սովոր ենք, կդիմանանք: Մենք չենք հրաժարվել պատասխանատվության մեր բաժինը կրելուց նույնիսկ այն ժամանակ, երբ երկրի ճակատագրում որեւէ դերակատարություն չենք ունեցել: Այսօր մենք ունենք որոշակի դերակատարություն, եւ երբեք չենք հրաժարվի պատասխանատվության մեր բաժնից, լինի դա պարտություն, թե (Աստված տա) հաղթանակ:

«Դիմությո՞ւն», թե՞ ընդդիմություն

Ո՞րն է Դաշնակցության ընտրությունը: Այս հարցին պատասխանեց Արմեն Ռուստամյանը: Ըստ նրա, «դիմության» եւ ընդդիմության ձեւավորումն ազգային անվտանգության խնդիր է: Եթե նախկինում վարչակարգը փորձում էր մղել ընդդիմությանը, ապա այսօր ընդդիմությունն ազատ գործունեության, սեփական ծրագրերը եւ տեսակետներն ազատ մրցակցության պայմաններում ներկայացնելու հնարավորություն պիտի ունենա: Որտե՞ղ: Բնականաբար, խորհրդարանում: Սակայն Ազգային ժողովն այդ հնարավորությունը չի ապահովում, ուստի Դաշնակցության հիմնական պահանջը մնում է ԱԺ-ի լուծարումը: (Նկատենք, որ պատասխանը հարցին համարժեք չէր.– Լ. Պ.):

Տնտեսական առողջացման միտումներ կան, բայց...

Տնտեսական առողջացման կարեւորագույն պայմաններից մեկն արտաքին կապիտալի ներհոսքն է, որի հիմնական նախապայմանը՝ ազատ մրցակցությունն, ապահովված չէ, եւ ազատ շուկայի մասին խոսակցություններից խաբվել չի կարելի: Հայաստանն առեւտրական երկիր է, իսկ առեւտրի ոլորտն ամբողջությամբ մոնոպոլացված է, եւ այդ պայմաններում կապիտալի ներհոսքը չի կարող չխոչընդոտվել: Տնտեսական առողջացման միտումներ կան, բայց, ցավոք, բավարար չեն, գտնում է Վահան Հովհաննիսյանը:

«31»-ի գործը եւ «Դրոն» ավարտված չեն

«Դարի» քաղաքական դատավարություններին վերաբերող հարցն ուղղված էր, բնականաբար, պրն Հովհաննիսյանին: Երկրում, այո, դեռեւս կան քաղբանտարկյալներ, քանի որ դատապարտվածներից ոմանց նկատմամբ պահպանվել է 65-րդ (հեղաշրջմանն ուղղված գործունեություն ծավալելուն վերաբերող) հոդվածը: Սա՝ այն դեպքում, երբ մյուսներից (այդ թվում Վահան Հովհաննիսյանից) այդ հոդվածը հանվել է: Այն վճիռները, որոնցով մարդիկ դատապարտվել են առանց կոնկրետ քրեական հանցանքի, պրն Հովհաննիսյանի կարծիքով, պետք է վերանայվեն:

Արցախի հարցում՝ առանց փոփոխությունների

Բազմաթիվ հարցերի շարքում շոշափվեց նաեւ արցախյան հիմնախնդրի կարգավորման հարցում իշխանությունների որդեգրած քաղաքականության խնդիրը՝ «ոչինչ չի փոխվել» ենթատեքստում: Պրն Հովհաննիսյանի նախնական գնահատականով, արտաքին քաղաքականությունը փոխվել է. մերժվել են այն մոտեցումները, որոնց հետեւանքով ժողովուրդն անտարբերությամբ երես թեքեց նախկին նախագահից, երբ նրան հեռացրին: Դաշնակցության տեսակետը հստակ է եւ անփոփոխ. «Արցախը ոչ մի ձեւով չպետք է մաս կազմի Ադրբեջանին», եւ ընդհանրապես Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականությունն Արցախի հետ առնչություն չունի:

Այլ հարցերից պարզվեց, որ սահմանադրական փոփոխություններին Դաշնակցությունը մասնակցում է երկու՝ քաղաքական եւ իրավաբանական մակարդակով, նախագահին հակառակ՝ կողմնակից է կառավարման խորհրդարանական համակարգի: Խորհրդարանական ընտրություններում նախընտրում է համամասնական համակարգը՝ մեծամասնականին մերժեցող վարկանիշային քվեարկության կիրառմամբ (երբ ընտրողը քվեարկում է ոչ միայն կուսակցության, այլեւ՝ կուսակցության գործիչների օգտին): Վճռաբեկ դատարանի անդամների կազմով (որտեղ ընդգրկված են «դաշնակցական» դատավարություններում թրծված դատավորներ) ՀՅԴ-ն հիացած չէ: Վահան Հովհաննիսյանը, սակայն, վստահ չէ, թե մյուսները նրանցից լավն են (մեղավորը համակարգն է): «Ուրիշ դատավորներ գուցե իրենց ավելի այլանդակ պահեին, քան «մերոնք», կես-կատակ, կես-լուրջ նկատեց նա:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակություն է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրենություն / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածը
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

Կարիքավորության գնահատման «Փարոս» համակարգի եւ ընտանեկան նպաստների մասին այնքան է խոսվել ու գրվել, որ թվում է, ավելացնելու բան չկա: Այնուամենայնիվ, երեկ աշխատանքի նախարարությունում տեղի ունեցած ասուլիսը հենց այդ թեմայով էր: Այն նախատեսված էր անցկացնել «Փարոսի» համակարգչային կենտրոնատեղի Երեւանի մաթեմատիկական մեքենաների գիտահետազոտական ինստիտուտում, սա-

նում տարբեր գերատեսչությունների հետ՝ ընտանիքների եկամուտների իրական պատկերը պարզելու համար. պետավտոտեսչությունից ստացվում են տեղեկություններ վերջին տարիներին ավտոմեքենաներ ձեռք բերած ընտանիքների, պետռեգիստրից՝ ընտանեկան կամ անհատական բիզնեսով զբաղվողների մասին: Այդ ճանապարհով «Փարոսի» ցուցակներից արդեն իսկ հանվել է մոտ 20 հազար ընտանիք: Պայմանավորվածություններ կան նաեւ էներգետիկա-

հոգուց կազմված երկու առանձին ցիկլով խորացված գիտելիքներ կստանան 88 տնօրեններ, որոնք պատասխանատու կլինեն տարածքային կենտրոնների ազդեցության ոլորտն ընդգրկող տեղեկատվական բազայի պահպանման, շահագործման, կիրառման եւ վերջնական (վճարման) ցուցակների ամփոփման համար:

Սոցիալական աջակցության վարչության պետն ընդգծեց, որ «Փարոսում» փաստագրվելն ընտանեկան նպաստներից օգտվելու

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ

«Ընտանեկան նպաստը երկնքից ընկած մանանա չէ»

կայն լրագրողները, որոնց մի մասն շտապում էր ՀՅԴ Գերագույն մարմնի ասուլիսին, խառնեցին կազմակերպիչների ծրագրերը, եւ ասուլիսը տեղափոխվեց նախարարության դահլիճ:

Սոցիալական աջակցության վարչության պետ Աստղիկ Մինասյանն, ափսոսանք հայտնելով, որ տեղափոխության պատճառով ասուլիսին ներկա չէ ԵՐՄՄԳՀԻ-ի գլխավոր ինժեներ Արման Քոչունյանը, ներկայացրեց այն չորս ուղղությունները, որոնցով ընթանում են ընտանեկան նպաստների համակարգի ներդրման աշխատանքները: Դրանք են. մեթոդական նյութերի նախապատրաստում, տեղերում (սոցիալական ծառայությունների տարածքային կենտրոններում) աշխատանքային բավարար պայմանների ստեղծում, աշխատակիցների ուսուցում եւ տեղեկատվություն: Վարչության պետը հիշեցրեց, որ «Փարոսի» փաստագրումը շարունակվում է. նրանք, ովքեր չեն հասցրել հաշվառվել տարածքային կենտրոններում, կարող են այդ անել հիմա: Կարիքավորության գնահատման ճշգրիտ մեխանիզմներ աշխարհին հայտնի չեն, եւ համակարգի առջեւ դրված գլխավոր խնդիրը անճշտությունների եւ, ըստ այդմ, դժգոհությունների թիվը նվազագույնի հասցնելն է: Այդ խնդիրը փորձ է արվում լուծել տեղական ինքնակառավարման մարմինների հետ համագործակցելու միջոցով, որոնց խնդիրը հանգում է բարեկեցիկ ընտանիքները նպաստների ցուցակներից բացառելու եւ «Փարոսի» կողմից «աչքաթող արված» առավել անապահով ընտանիքներն ընդգրկելու գործառույթին: «Փարոսի» անձնագրերում այդ նպատակով նախատեսված է հատուկ դաշտ, որտեղ արձանագրվում է սոցիալական ծառայության աշխատակցի կարծիքը տվյալ ընտանիքի իրական կարիքավորության վերաբերյալ: Բացի այդ, աշխատանքներ են ընթա-

յի նախարարության հետ՝ էլեկտրաէներգիայի բարձր վճարումներ կատարած ընտանիքներն ի հայտ բերելու վերաբերյալ (համարվում է, որ նրանք կարիքավոր չեն): Բանակցություններ են ընթանում նաեւ միջքաղաքային հեռախոսակայանների հետ՝ միջքաղաքային հեռախոսազրույցներ վարելու ծառայությունից օգտվող ընտանիքներ արձանագրելու նպատակով, սակայն այդ ուղղությամբ կոնկրետ արդյունքներ դեռեւս չկան:

Ըստ Ա. Մինասյանի, ընտանեկան նպաստների համակարգի ներդրումը կապված է նախապատրաստական աշխատանքների հսկայական ծավալի հետ, քանզի նորություն է ոչ միայն բնակչության, այլեւ սոցիալական ծառայությունների աշխատողների համար: Ուստի մեծ ուշադրություն է հատկացվում մասնավորապես ուսուցողական ծրագրերին: Այդ շրջանակում ուսուցման դասընթացներ են անցել հանրապետության տարբեր մարզերի սոցիալական ծառայությունների ավելի քան 300 աշխատակիցներ, իսկ կիրակի օրն ավարտվում էր տնօրենների խորացված դասընթացները, որ անցկացվում են ԵՄՄԳՀԻ-ում (ինչի հետ էլ կապված էր ասուլիսն այնտեղ անցկացնելու մտահղացումը): Այս փուլում 44

անհրաժեշտ, բայց ոչ բավարար պայման է («Ընտանեկան նպաստը երկնքից ընկած մանանա չէ, որ բոլոր հարցերը լուծի», ասաց նա): Բնակչությունը պետք է գիտակցի, որ կարիքավորներից ընտրվելու են ամենաանապահովները: Ըստ վերջերս անցկացրած հարցումների, բնակչության 54 տոկոսը կարիքավոր է, եւ առկա սուղ միջոցներով բոլորին գոհացնելը պետության ուժերից (համենայն դեպս առայժմ) վեր է: Աղքատության դեմ պայքարի իրական միջոցն աշխատատեղերի ստեղծումն է, իսկ նպաստների համակարգի դերը «պետության հույսին մնացած», այսինքն՝ «վթարային» պայմաններում գտնվող ընտանիքներին օգնելն է, ասաց Աստղիկ Մինասյանը:

Ավելացնենք, որ նպաստների չափն ինքնին (4000-6000 դրամ), իհարկե, խորհրդանշական է, բայց բաշխման քիչ թե շատ արդարացի համակարգի ստեղծումը, կարծում ենք, արդարացված է, քանզի պետության միջոցները փոփոխական են, կարիքավորության գնահատման համակարգը՝ մնայուն, եւ այդ նպատակով տրամադրվող դրամի ավելացման դեպքում կարող է կարիքավորությունը մեղմելու գործոն դառնալ:

ԼՈՒԻԶԱ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Սեւանի մակարդակի իջնելը սեզոնային բնական երեւույթ է

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հուլիսի 29-ին Արմենպրեսի տարածած տեղեկատվությունը Սեւանի մակարդակն իջնելու վերաբերյալ բազմաթիվ հեռախոսազանգերի առիթ տվեց: Տեղեկությունը խուճապի է մատնել Սեւանի ճակատագրով մտահոգ մեր բազմաթիվ հայրենակիցների: Ուստի Արմենպրեսի թղթակիցը դիմեց ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության ջրային տնտեսության եւ մելիորացիայի վարչության պետ Ռազմիկ Գրիգորյանին, որն ասաց. «Լճի՝ այս տարվա հուլիսի 30-ի մակարդակը անցյալ տարվա հուլիսի 30-ի համեմատ բոլորովին չի փոխվել՝ 1897,17 մետր է»: Իսկ ինչ վերաբերում է նրան, որ հունիսի 12-ից սկսած իջել է մակարդակը, ապա դա բնական է, քանի որ Հրազդան գետի բնական ելքերը այս տարի պակաս են նախորդ տարվա համեմատ, իսկ Ապարանի եւ Ազատի ջրամբարները, որոնք ոռոգման համար փոխարինում են Սեւանին, լրիվ լցված չեն եղել: Հակառակ դեպքում, նիշն այս տարի ավելի բարձր կլիներ անցյալ տարվա նիշից:

Խուճապի մատնվելու հարկ, ըստ պարոն Գրիգորյանի, ընդհանրապես չկա, քանի որ ամեն տարի էլ այս սեզոնին ջրի մակարդակն իջնում է, կապված գոլորշիացման հետ. եթե լիճ մտնող ջրի քանակը պակաս է, քան գոլորշիացումը, ապա նիշի իջնելը բնական երեւույթ է: Ամեն տարի ջրի մակարդակը իջնում է մինչեւ հոկտեմբեր, ապա սկսում է բարձրանալ: Մյուս կողմից, այս տարի Արփա-Սեւան թունելով լիճ է տեղափոխվել 228,46 միլիոն խորանարդ մետր ջուր, անցյալ տարվա 196,82-ի դիմաց: Ներկայումս Արփա-Սեւանով մեկ վայրկյանում լիճ է մտնում 7,8 խորանարդ մետր ջուր, անցյալ տարվա 6,9-ի փոխարեն: Այսինքն, այս տարի ջրի ծավալի մեծացման բոլոր պարամետրերն ավելի բարձր են:

Ըստ վարչության պետի, ոռոգման նպատակով ջուրը խնայողաբար է վերցվում լճից. հուլիսի 30-ի դրությամբ պետք է վերցվեր 108,6 միլիոն խորանարդ մետր ջուր, բայց վերցվել է 100, 74-ը, այսինքն՝ պլանավորվածից 7,86 միլիոն խորանարդ մետրով պակաս:

Միով բանիվ, Սեւանի ափերի նահանջի մասին խոսելն առնվազն ճիշտ չէ:

ՄԱՐԶԵՐ

Գազ մի գողանար...

Վերջին ամիսներին Գյումրիում զգայուն իրավիճակ է ստեղծվել գազամատակարարման հարցում: Տարիների ընդմիջումից հետո 1997-ին այստեղ վերականգնված 5000 ընտանիքի գազամատակարարումն այս տարի մայիսի 21-ից լրիվ դադարեցվել էր՝ գազի հաշվիչների նկատմամբ մեծաթիվ ոտնձգությունների եւ չմուծված պարտքերի պատճառով: Դրանից տուժել էին նաեւ զգալի թվով բարեխիղճ սպառողներ, որոնք թեեւ պարտքեր չունեին, սակայն նույնպես զրկվել էին գազից: Երեկ Շիրակի մարզպետարանում հանդիպելով լրագրողների հետ, «Գյումրիգազ» արտադրաշահագործման ծառայության պետ Սամվել Հովհաննիսյանը տեղեկացրեց, որ թեեւ տուգանքների գումարների եւ պարտքերի դիմաց վճարումների համեմատ առ այսօր վերամիացվել է բնական գազի մուտքը շուրջ 2000 բնակարան, սակայն վիճակն ընդհանուր առմամբ մնում է լարված: Քաղաքում առկա է 241 մլն դրամի գազի կորուստ, դեռեւս 15 մլն 750 հազար դրամ են կազմում բաժանորդային պարտքերը: Այս ամենից ձեռնարկության կրած վնասների պատճառով ձախողված է եւս 6000 բնակարանի այս տարի նախատեսված գազիֆիկացումը, որի ընդամենը 1/10-ն է մինչեւ այժմ արվել: Գ. Մ.

Լոռու նախկին մարզպետը նոր պաշտոնում

«Հայջրմուղկոյուղի» ՊՓԲԸ վարչության նախագահի հրամանով Լոռու նախկին մարզպետ Ստեփան Այվազյանը նշանակվել է ՓԲԸ-ի Լոռու մարզի թիվ 5 դուստր ձեռնարկության տնօրեն: Երեկ պրն Այվազյանը ստանձնեց նոր պաշտոնը եւ անցավ պարտականությունների կատարմանը: Մ. Մ.

ԲՈՒՀԱԿԱՆ

Քննական չորս օրերի ամփոփումը

Հանրապետական ընդունող հանձնաժողովը բողոքարկման տված դիմումները վերանայելուց հետո ամփոփեց վերջին չորս օրերի արդյունքներն ըստ առարկաների:

Բողոքարկվող դիմումներից 84-ի նկատմամբ ընդունվել է որոշում, որից 47 գնահատական փոխվել է՝ 10-ը իջեցվել է, 37-ը՝ բարձրացվել 1-2 միավորով:

Չորս օրերի ընթացքում բոլոր առարկաներից հեռացվել է 14 դիմորդ՝ քննությունների կարգը կոպիտ խախտելու համար:

Ներկայացվում են հուլիսի 25-29-ը հանձնած քննությունների արդյունքները՝ ամենաբարձր եւ ամենացածր գնահատականները:

Մաթեմատիկա. 496 դիմորդից - 20 միավոր ստացել է 45 դիմորդ, 19 միավոր 27 դիմորդ, 18 միավոր 28 դիմորդ, - 0-7 միավոր (2 գնահատական)՝ 111 դիմորդ:

Ֆիզիկա. 139 դիմորդից -20 միավոր՝ 4 դիմորդ, 19 միավոր՝ 6 դիմորդ, 18 միավոր՝ 15 դիմորդ, 0-7 միավոր՝ 26 դիմորդ:

Քիմիա. 69 դիմորդից 20 միավոր՝ չկա, 19 միավոր՝ 9 դիմորդ, 18 միավոր՝ 6 դիմորդ, 0-7 միավոր՝ 13 դիմորդ:

Կենսաբանություն. 70 դիմորդից 20 միավոր՝ 1 դիմորդ, 19 միավոր՝ 7 դիմորդ, 18 միավոր՝ 2 դիմորդ, 0-7 միավոր՝ 13 դիմորդ:

Աշխարհագրություն. 23 դիմորդից 20-16 միավոր՝ չկա, 15 միավոր՝ 1 դիմորդ, 0-7 միավոր՝ 10 դիմորդ:

Անգլերեն գրավոր. 287 դիմորդից 20 միավոր՝ 35 դիմորդ, 19 միավոր՝ 59 դիմորդ, 18 միավոր՝ 48 դիմորդ, 0-7 միավոր՝ 14 դիմորդ:

Անգլերեն բանավոր. 38 դիմորդից 20 միավոր՝ 6 դիմորդ, 19 միավոր՝ 6 դիմորդ, 18 միավոր՝ 2 դիմորդ, 0-7 միավոր՝ 1 դիմորդ:

Ֆրանսերեն գրավոր. 37 դիմորդից 20 միավոր՝ 2 դիմորդ, 19 միավոր՝ 6 դիմորդ, 18 միավոր՝ 7 դիմորդ, 0-7 միավոր՝ 2 դիմորդ:

Ֆրանսերեն բանավոր. 19 դիմորդից 20 միավոր՝ 4 դիմորդ, 19 միավոր՝ 1 դիմորդ, 18 միավոր՝ 5 դիմորդ, 0-7 միավոր՝ չկա:

Գերմաներեն գրավոր. 37 դիմորդից 20 միավոր՝ 14 դիմորդ, 19 միավոր՝ 13 դիմորդ, 18 միավոր՝ 4 դիմորդ, 0-7 միավոր՝ չկա:

Ռուսաց լեզու գրավոր. 96 դիմորդից 20 միավոր՝ 15 դիմորդ, 19 միավոր՝ 11 դիմորդ, 18 միավոր՝ 10 դիմորդ, 0-7 միավոր՝ 20 դիմորդ:

Ռուսաց լեզու բանավոր. 7 դիմորդից 20-19 միավոր՝ չկա, 18 միավոր՝ 1 դիմորդ, 0-7 միավոր՝ 2 դիմորդ:

Հայ ժող. պատմություն. 122 դիմորդից 20-19 միավոր՝ չկա, 18 միավոր՝ 2 դիմորդ, 17 միավոր՝ 5 դիմորդ, 0-7 միավոր՝ 29 դիմորդ:

Հայոց լեզու գրավոր. 955 դիմորդից 20 միավոր՝ 56 դիմորդ, 19 միավոր՝ 125 դիմորդ, 18 միավոր՝ 160 դիմորդ, 17 միավոր՝ 201 դիմորդ, 16 միավոր՝ 123 դիմորդ, 0-7 միավոր՝ 15 դիմորդ:

Հայոց լեզու գրավոր (ռուսական կրթությամբ). 15 դիմորդից 20 միավոր՝ չկա, 19 միավոր՝ 1 դիմորդ, 18 միավոր՝ 2 դիմորդ, 17 միավոր՝ 1 դիմորդ, 16 միավոր՝ 3 դիմորդ, 0-7 միավոր՝ 1 դիմորդ:

Հայոց լեզու, գրականություն. 23 դիմորդից 20 միավոր՝ 3 դիմորդ, 19 միավոր՝ 1 դիմորդ, 18 միավոր՝ 1 դիմորդ, 17 միավոր՝ 1 դիմորդ, 0-7 միավոր՝ 7 դիմորդ:

1995 թ. ընդունելության քննություն հանձնած եւ զինվորական ծառայության մեկնածների համար պահպանվել են հետեւյալ գնահատականները. Հայոց լեզու գրավոր (հայկական կրթությամբ). 359 դիմորդից 20 միավոր՝ 11 դիմորդ, 19 միավոր՝ 29 դիմորդ, 18 միավոր՝ 35 դիմորդ, 17 միավոր՝ 80 դիմորդ, 0-7 միավոր՝ 11 դիմորդ:

Հայոց լեզու գրավոր (ռուսական կրթությամբ). 9 դիմորդից 20 միավոր՝ չկա, 19 միավոր՝ 1 դիմորդ, 18 միավոր՝ 1 դիմորդ, 17 միավոր՝ 1 դիմորդ, 0-7 միավոր՝ 1 դիմորդ:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

ՄԻ ՓՈՔՐ ՈՒՇԱՑՈՒՄՈՎ

«Երեւանյան անեկդո՞տ»...

Խոսքը հուլիսի 21-ի «Դեսից-դենից» հաղորդման մասին է:

Այն հարցին, թե հերոսը երեւանցի ծերերից Կարապետ Մինասյանը, նույն ինքը Կարոն, ինչ անեկդոտ կպատմի երեւանցիների մասին, վերջինս ոչինչ չհիշելով կարճ կապեց. «Անեկդոտներն ապարանցիների մասին են»:

Եվ արժանացավ ներկաների ծափերին...

Մի՞թե հայտնություն է, որ մարդ չի կարող չսիրել իր ծննդավայրը, քաղաքը, թաղամասը, փողոցը, տունը, որ յուրաքանչյուրի ծննդավայրի հետ հայերս պաշտելու պես սիրում ենք մեր մայրաքաղաք Երեւանը: Նույնքան էլ հայտնություն չէ, այդ սերը չպիտի դրսեւորվի այնպես, որ երբ ընկերություն ես անում Կարոյի նման, ապա միայն երեւանցիների հետ, այն էլ կենտրոնի երեւանցիների: Երբ աշխատում ես, ապա միայն երեւանցիների հետ: Եվ այդպես շարունակ...

Այդպիսի մոտեցմանը մի փոքր հումորով մոտենալու դեպքում կարելի էր հասկանալ Հայաստանում մեծ թվով գործազուրկների առկայությունը:

Իսկ ավելի լուրջ մոտեցման դեպքո՞ւմ:

Ընդունելի է Կարոյի մեծ սերն առ Երեւանը (Երեւանի կենտրոնը): Միայն թե չհանգեր բացառիկության, որ երկրի վարչական, ֆիզիկական պատահիք բաժանվածությունը չվերածվեր բարոյահոգեբանական բաժանվածության ըստ քաղաքների, թաղամասերի, փողոցների, բակերի...

Այստեղ ընդհանրացնող իր խոսքը պիտի ասեր հաղորդավարը:

Առանց այդ էլ մեր հայրենիքը շատ է փոքրիկ:

ՀՈՎՀ. ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ
Վանաձոր

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Հետահայաց

«Սովետական բազմազգ ընտանիքի» եւ «ժողովուրդների իրավահավասարության ու եղբայրության» մասին ներբողներ ու հեգնական խոսքեր շատ ենք լսել: Առանց խորանալու հարցի էության մեջ, մասնանշենք ընդամենը մեկ բնագավառ, որտեղ այդ «իրավահավասարությունն ու եղբայրությունը» բնավ չգործեց. տիեզերական թռիչքները: Այստեղ մենաշնորհը միշտ պատկանել է ռուսներին, եւ ուկրաինացի, բելառուս ու ղազախ ժողովուրդների համար արված բացառություններից բացի, Խ. Միության մյուս ազգերի, այդ թվում նաեւ հայերի համար ոչ մի բացառություն թույլ չի տրվել: Ու թեեւ հայազգի բազմաթիվ գիտնականներ ու գիտահետազոտական հիմնարկներ են մասնակցել տիեզերագնացության ու տիեզերանավերի պատրաստությանը, սակայն ոչ մի հայ չի թռչել տիեզերք, այնինչ նույնիսկ մոնղոլ տիեզերանավորդ է տեսվել տիեզերքում, անշուշտ քաղաքական որոշմամբ: Ազգերի միջեւ խտրականությունը գործել է նաեւ այս ասպարեզում: Մինչդեռ, ինչպես պատմում է ստորեւ հրատարակվող նյութը, տիեզերագնացության թեկնածուներ ունեցել է նաեւ հայ ժողովուրդը:

Գիտնականների թռիչքները տիեզերք... ծրագրերում եւ իրականում

Պատմություն հայ գիտնական Գուրգեն Իվանյանի մասին, որին նախապատրաստելուց հետո այդպես էլ չթողեցին թռչել տիեզերք

«Սանկտ-Պետերբուրգսկի ունիվերսիտետ» թերթը իր համարներից մեկում տպագրել է Սանկտ Պետերբուրգի համալսարանի դասախոս Գուրգեն Իվանյանի հետ մի հարցազրույց, որը պատմում է այդ գիտնականի «տիեզերական դեգերումների» մասին... երկրի վրա: Գուրգեն Աբելի Իվանյանը Զանգեզուր երկրի զավակ է, ծնվել է Գորիսի շրջանի Շինուհայր գյուղում, որտեղ եւ միջնակարգ կրթություն է ստացել: Այնուհետեւ... Տեսնենք, թե ինչ է գրում Սանկտ Պետերբուրգի թերթը...

...«Սփեյսֆլայթ» հանրահայտ անգլերեն հանդեսը հրապարակել էր Մոսկվայի «Վիդեոկոսմոս» բաժնետիրական ընկերության կողմից հրատարակվող «Նովոստի կոսմոնավտիկի» հանդեսի գլխավոր խմբագիր Իգոր Մարինինի եւ նույն հանդեսի արտասահմանյան տեղեկատվության խմբագիր Իգոր Լիսովի «Ռուսաստանի գիտնական տիեզերագնացները» հոդվածը: Հոդվածում պատմվում է 15 հայրենական գիտնականների մասին, որոնք 60-90-ական թվականներին հաջողությամբ էին անցել պահանջվող բժշկական զննումները, բժիշկներից թույլտվություն ստացել նախապատրաստվելու տիեզերական թռիչքի, բայց իրենցից անկախ այս կամ այն պատճառով բախտ չեն ունեցել իրականացնելու:

Հոդվածում տիեզերագնացության թեկնածու գիտնականների թվում հիշատակված է մեր համալսարանի աշխատակից Գուրգեն Աբելի Իվանյանը՝ մեր շաբաթաթերթի երկարամյա ընթերցողն ու հեղինակը: Խմբագրությունում կայացած հանդիպման ժամանակ նա սիրալիր համաձայնեց պատասխանել խմբագրության աշխատակիցների հարցերին Ի. Մալինինի եւ Ի. Լիսովի շոշափած նյութի շուրջ:

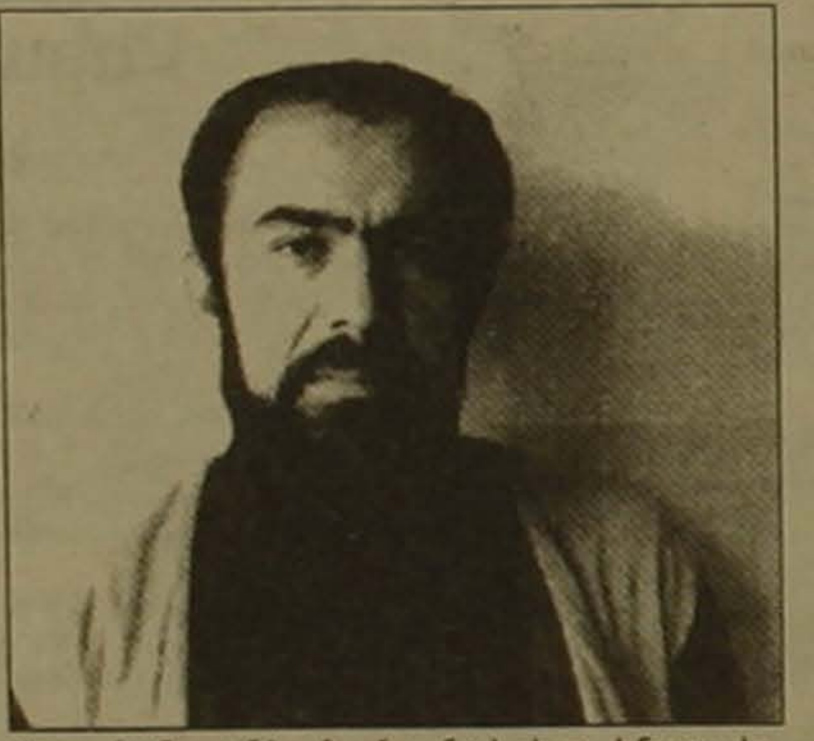

– [illegible] են որպես Լենինգրադի համալսարանի երկրաբանի, իրո՞ք այդպես է:

– Ոչ, այդպես չէ. Երեւանի պետհամալսարանի աշխարհագրության ֆակուլտետը (1962 թ.) եւ Մոսկվայի համալսարանի ֆիզիկայի ֆակուլտետն ավարտելուց (1968 թ.) հետո ես համապատասխանաբար ստացել էի աշխարհագրագետի եւ ֆիզիկոսի մասնագիտություններ: Լենինգրադի պետհամալսարանի ֆիզիկայի ֆակուլտետի մթնոլորտի ֆիզիկայի ամբիոնի ասպիրանտուրայում ակադեմիկոս Կիրիլ Յակովլեւիչ Կոնդրատեւի ղեկավարությամբ մասնագիտանում էի (1969-1971 թթ.) երկրագնդի մակերեւույթի տիեզերական զոնդավորման բնագավառում: Այնպես որ երկրաբանի մասնագիտության հետ անմիջական առնչություն չունեմ:

Ստույգ չի մասնանշված նաեւ բուժական ընտրության իմ առաջին հաջող հաղթահարման տարին: Նշված է 1971 թվականը: Իսկ դա 1970 թվականի նոյեմբերին էր: Ստացվել էր այնպես, որ բժշկափորձաքննական հանձնաժողովի նիստը, որի ժամանակ ինձ պաշտոնապես պետք է հաղորդեին բուժզննումների արդյունքների մասին (բժիշկներին եւ «խնամյալներին» դրանք հայտնի են դառնում հանձնաժողովի նիստից մի քանի օր առաջ՝ ցենտրիֆուգում վերջին բժշկական փորձարկումներն անցնելուց հետո), նշանակված էր իմ 30-ամյակի օրը: Թեեւ դժվարությամբ, բայց, այնուամենայնիվ, ինձ թույլ տվեցին նման «ռեգլամենտային զուգադիպումը» կոլեկտիվի հետ (որի հետ ես «սերտաճել էի» մեկուկես ամիս ամենօրյա շփման ընթացքում) նշել կարճատեւ:

– Հավանաբար բարդ էր բժիշկների հետ ձեր հարաբերությունների ընթացքը: Այդ ամենն ինչպե՞ս էր սկսվել:

– Առաջին նամակը ներկայացնելուց մինչեւ բժիշկների հետ առաջին հանդիպումն ընկած ուղին ինձ համար տեւել էր չորս տարուց մեկ ամիս պակաս: Այդ ժամանակամիջոցում անհրաժեշտ փաստաթղթերը (ծրագրեր, դիմումներ, հարցաթերթիկներ, հանձնարարելի բնութագրեր եւ այլն) «ձեւափոխվել էին» մի քանի անգամ: Իսկ ամեն ինչ սկսվում էր գիտական հետազոտությունների ծրագրից եւ Երկրի մասին գիտությունների հետ կապված փորձարկումներից (շեշտը դնելով աշխարհագրության, բնապահպանության եւ մթնոլորտի ֆիզիկայի վրա), որոնք մասնագետը կարող էր իրագործել տիեզերական ապարատում: Ծրագիրն ավարտվում էր դրա իրագործմանը անձամբ մասնակցելու հնարավորություն ընձեռելու խնդրանքով: Այդ ծրագիրը (ավելի ճիշտ ծրագրանմանը) 1965 թվականի փետրվարին, երբ ես Մոսկվայի համալսարանի երրորդ կուրսի ուսանող էի, ներկայացրել էի Խ. Միության գիտությունների ակադեմիայի տիեզերական տարածության հետազոտման եւ օգտագործման հանձնաժողովին, որի նախագահն էր Բլագոնրավովը: Այնտեղ ծրագրին եւ իմ ցանկությանը վերաբերվեցին բարյացակամորեն, ըմբռնումով: Պարզվում է, որ ես «հայտնվել եմ շիթի մեջ» (այդ մասին այն ժամանակ ես, իհարկե, չգիտեի):

1968 թ. ապրիլին ԽՍՀՄ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ Մ. Կելդիշը որոշում ընդունեց ստեղծել ԽՍՀՄ գիտությունների ակադեմիայի տիեզերագնացների ջոկատ եւ դրա համար ընտրել գիտնականների՝ կենսաբանների, աստղագետների, ֆիզիկոսների եւ այլ մասնագետների: Այդ նպատակով 60-ական թվականների վերջերին եւ 70-ականների սկզբներին ակադեմիական, ուսումնական եւ գիտաարտադրական կազմակերպությունների մի քանի հարյուր երիտասարդ աշխատակիցներ հրավիրվել էին ԽՍՀՄ առողջապահության նախարարության Բժշկակենսաբանական հիմնախնդիրների ինստիտուտի յոթերորդ ենթաբաժին բուժզննումների: Երկու-երեքօրյա ամբուլատոր հետազոտություններից հետո հավակնորդների թիվը կրճատվեց մինչեւ կեսհարյուրյակ: «Յասուկ կոնտինգենտի» (այն տարիների համընդգրկուն եզրույթ էր դա) կազմում հետագա պատրաստության համար վերջնականապես պիտանի համարվեցինք ԽՍՀՄ հիդրոօդերեւութաբանական կենտրոնի օվկիանոսագետ Զիյադին Աբուզյարովը եւ ես՝ Լենինգրադի պետհամալսարանի մթնոլորտի ֆիզիկայի ամբիոնի ասպիրանտս:

– Դուք ընտրությունն անցաք, հետո ի՞նչ եղավ:

– Մշտական բուժհանձնաժողովում հաստատվեց Բժշկակենսաբանական հիմնախնդիրների ինստիտուտի բժշկափորձաքննիչ հանձնաժողովի որոշումը, ավելի ուշ հաստատվեց իմ թեկնածությունը որպես հետազոտող տիեզերագնացության թեկնածուի ԽՍՀՄ գիտությունների ակադեմիայի տիեզերական հետազոտությունների ինստիտուտի գիտխորհրդի կողմից, որի տնօրինության ներքո էին գիտնական տիեզերագնացների ընտրությունն ու նախապատրաստումը մինչեւ 70-ական թվականների վերջերը. եռամսյակային բուժզննումներ ու տարեկան վերազննումներ, մասնակցություն ամառային եւ ձմեռային ստուգիչ-վարժական հավաքներին, տեւական տիեզերական թռիչքի ժամանակ ըստ մասնագիտության գիտական հետազոտությունների եւ փորձարկումների ծավալուն ծրագրի պատրաստում (իմ ծրագրի ոչ գաղտնի մասը 1975 թվականին առանձին գրքույկով լույս էր ընծայել Լենինգրադի պետհամալսարանի հրատարակչությունը) եւ գիտական նախապատրաստություն տիեզերքում աշխատելու համար:

Ինձ թույլ տվեցին Լենինգրադի պետհամալսարանում շարունակել գիտական պատրաստությունս Կոնդրատեւի ղեկավարությամբ:

– Այդ ամենն ինչքա՞ն է տեւել:

– Գործընկերներս՝ Զիյադին Աբուզյարովը եւ մաթեմատիկոս Վալենտին Երշովը, որը բժշկական ընտրությունը հաղթահարել էր դեռեւս 60-ական թվականների կեսերին, տիեզերական թռիչքի մտքից հրաժարվեցին 1974 թվականին: Պարզ դարձավ, որ առաջիկա տարիներին հայրենի գիտնականները տիեզերական թռիչքի ոչ մի կարելիություն չունեն: 70-ականների վերջերին հերթական վերազննումից հետո ես էլ հրաժարվեցի այդ ձեռնարկից: Բայց դա իմ վերջին հանդիպումը չէր «տիեզերական» բժիշկների հետ: Նրանց հետ ես կրկին հանդիպեցի 1989-ի վերջերին եւ 1990 թվականների սկզբներին, բայց արդեն որպես խորհրդային լրագրողների շրջանում անցկացված տիեզերական մրցույթի եզրափակիչի մասնակից:

– Ժամանակին շատ է գրվել այդ մրցույթի մասին, բայց եւ այնպես համառոտակի պատմեք դրա մասին:

– Ճապոնացի լրագրողից առաջ անցնելու համար, որի թռիչքը նախատեսված էր (եւ կայացավ) 1990 թ. դեկտեմբերին, կազմակերպվել էր ԽՍՀՄ լրագրողների միության տիեզերական հանձնաժողով (նախագահն էր Վլադիմիր Գուբարյովը): Հանձնաժողովը խորհրդային լրագրողների շրջանում ստեղծագործական մրցույթ էր հայտարարել բժշկական ընտրությանը մասնակցել թույլ տալու համար: Երեք փուլից հետո մոտավորապես հազար մասնակիցներից 38 մարդ հրավիրվեց Բժշկակենսաբանական հիմնախնդիրների ինստիտուտ՝ բուժզննումների: Ի դեպ, մրցույթին ես ներկայացրել էի «Ուսանողն արդյոք տիեզերագնաց կդառնա՞» եւ «Ընտրելով տիեզերագնացի մասնագիտությունը» հոդվածները, որոնք տպագրվել էին «Լենինգրադսկի ունիվերսիտետ» թերթի 1987 եւ 1988 թվականների ապրիլյան համարներում, իսկ «Մեկ անգամ էլ եմ ընտրում» նամակս հրապարակվել էր մրցույթի լավագույն նյութերի թվում «Անհայտ տիեզերադաշտ» ժողովածուում (Մոսկվա, «Օրբիտա» հրատարակչություն, 1990 թ.):

Ամբուլատոր հետազոտություններից հետո 18 լրագրողներ թույլատրվեցին բուժզննումների: Ես բավականին հաջողությամբ էի անցնում բուժզննումները, բայց դրանք մինչեւ վերջ հասցնելը համարեցի անիմաստ: Դառը փորձից դաս քաղած, կյանքս տիեզերական թռիչքի անիրական հեռանկարի հետ կրկին կապել՝ փոխելով բնակության վայրս ու աշխատանքս, ես չցանկացա 50-ամյակիս նախօրեին:

Ցավոք, իմ երկյուղներն արդարացան. տիեզերագնացների ջոկատում գրանցված լրագրողները շուտով դուրս մղվեցին ջոկատից: Ինչպես մարդու առաջին տիեզերական թռիչքից հետո անցած 36 տարվա ընթացքում, այդպես էլ այժմ հայրենի գիտնականների առջեւ փակ է տիեզերքի ճանապարհը. գերատեսչական շահերը ամեն ինչից վեր դասվեցին: Այդ բնագավառում ԱՄՆ-ի եւ Եվրոպայի երկրների բազմամյա դրական փորձը Ռուսաստանում համառորեն չեն նկատում:

«Ազգի» համար պատրաստեց
Արմենպրեսի թղթակից
ՎԱՆԻԿ ՍԱՆԹՐՅԱՆԸ

ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ

Օրենքով՝ օրենք

Ահա եկել է մեր հիմնական օրենքի՝ ՀՀ Սահմանադրության մեջ փոփոխություններ եւ ուղղումներ կատարելու, դրույթներ շտկելու ժամանակը: Մինչեւ այսօր երեւի ՀՀ Սահմանադրությունն էր միակ օրենքը, որը բռնեց համաժողովրդական քննություն: Չնայած դրան, ընդունվեց հաշվի չառնելով ազգովին քննարկման գրեթե ոչ մի դրույթ: Միգուցե դա ժամանակի պահանջն էր կամ հրամայականի արդյունքը: Ինչեւէ:

Շտկումներին վերաբերող հեռուստատեսային, լրագրային, լսարանային ու սրճարանային (չհաշված տրանսպորտում եւ փողոցում լսածներից) խոսակցությունները հիմնականում բաժանվում են երկու խմբի՝

1. Փոփոխություններ (ուղղումներ) մտցնել եղածի մեջ:
2. Հիմնովին փոխել ՀՀ Սահմանադրությունը, ընդունել նոր հիմնական օրենք:

Իսկ ինձ, մանկավարժիս, անչափ մտահոգում է, որ կրթության մասին ՀՀ օրենքը կընդունվի նախքան Սահմանադրության շտկումը, որից հետո մեր օրենքը անկարող կլինի ի ծնե իր «հաշմանդամությունը» բուժել...

Որտեղի՞ց է մտավախությունս եւ ինչո՞ւ:

Իմ արհեստավարժ ընկերներին եւ ինձ մինչեւ այսօր էլ հայտնի չէ, թե կրթության մասին ՀՀ օրենքի նախագիծը ինչու չդրվեց գոնե համակրթական քննարկման (էլ չեմ ասում՝ համաժողովրդական):

Կարծում եմ, որ մեր օրենքը այնքան էլ «նեղ» օրենք չէ, որ դուրս գա մեկի (անհատ, հանձնաժողով եւ այլն) սեղանից, սենյակից, մտնի Ազգային ժողով եւ առաջին, անմիջապես նաեւ երկրորդ ընթերցմամբ անդեմ (իմա՝ միաձայն) ընդունվի: Նախադեպեր եղել են: Այդ օրենքը չափազանց ազգային, շեշտված, համազգային օրենք է, որը «թաքցնելու» կարիք չկա:

Ասածներս սեղմած եւ ստորոտը պրկած կրթական համակարգի աշխատողը գիտակցում է, որ հանրապետությունում անդուլ ու անդադրում (թեկուզ աշխատավարձով) աշխատող միակ օղակին չաշխատող օրենք պետք չէ...

Եվ որպեսզի գաղափար կազմենք, թե ինչպիսին կարող է լինել մեր օրենքի նախագիծը (ակամա հիշում ես ընկեր Մարգոյին, որ ծտի գլխամասից բռնած, հետեւամասը ցուցադրելով ուզում է իմանալ, թե իր սաները, (կոնկրետ՝ Վարդանիկը) կարո՞ղ են գուշակել թռչնի անունը), գործընկերներով ձեռք բերեցինք ՌԴ համապատասխան օրենքի նախագիծը, ապա օրենքը, նաեւ հայաստանյան մամուլում եղած կցկտուր հաղորդումներից մոտավորապես «գլխի» ընկանք, թե ի՞նչ կա կրթության մասին ՀՀ օրենքում...

Այդքանը: Այժմ որոշ դիտարկումներ.

ա) Լավատեսորեն տրամադրվելով կրթության մասին ՀՀ օրենքի կառավարական եւ խորհրդարանական քննարկումների, դրանց արդյունքների հանդեպ, հավատում եմ, որ կրթությունը կդիտարկվի եւ կընդունվի որպես ազգային անվտանգությունն ապահովող առաջնային օղակ:

բ) Հույս եմ տածում, որ այնտեղ կամրագրվի մի կարեւորագույն դրույթ եւս՝ կրթողի ապրելու իրավունքը (վերջ ի վերջո կրթության մասին է օրենքը), այն է, չսպասելով ենթաօրենսդրական եւ հրահանգչական փաստաթղթերի ի հայտ գալուն, նշել նրա աշխատավարձի չափը ելնելով տվյալ ժամանակի նվազագույն զամբյուղի «պարունակությունից»:

գ) Հանրակրթական դպրոցը լիարժեք ծառայեցնել նպատակներին: Վերանայել, ճշտումներ կատարել եւ դիֆերենցել բոլոր առարկաները, դրանց ծրագրերը, դասագրքերը: Թե չէ, ինչի՞ նման է. հանրակրթական ենք ասում, մարդու իրավունքներ ենք դասավանդում, իսկ հաջորդ ժամին այդ նույն աշակերտին պարտադրում, որ այս կամ այն օրենքը անգիր իմանա: Չիմանալու համար՝ 2: Ոչ ավել, ոչ պակաս:

Իսկ նոր չափորոշիչներով պիտի կարողանա՞նք այս հարցը հարթել:

դ) Շատ եմ կարեւորում ուսուցչի որակավորման բարձրացումը, նրա շարունակական կրթության ճիշտ կազմակերպումը, կատարելագործումը, եւ ի վերջո, ատեստավորումը: Անհրաժեշտ է հստակեցնել ու մեծացնել այդ օղակի պատասխանատվությունը:

Վերջում մի շատ կարեւոր հարցի մասին: Արդեն ժամանակն է, որ մեր մեծ ու փոքր ուսումնական հաստատությունների վրա ծածանվի ՀՀ պետական դրոշը: Դրոշի բարձրացումը կավետի դասերի սկիզբը, իջեցումը՝ ավարտը: Ծածանվող եռագույնի առկայությունը կվկայի դպրոցի նկատմամբ պետական հոգածության մասին: Պետությունը կգիտակցի կրթության նկատմամբ իր ունեցած պարտականությունների, դրանց կատարման պատասխանատվության աստիճանը: Այն անկասկած կբարձրացնի նաեւ թե՛ սովորողների, թե՛ աշխատողների պատասխանատվությունը, կրթության գործի ուժեղ խթան կհանդիսանա:

ՎԱՐԴԳԵՍ Հ. ԲԵՇԻՇՅԱՆ
Վանաձոր

digitised by A.R.A.R.@

միջազգային

Երկրագնդին սպառնացող 10 աղետները

ՄԱԿ-ի Շրջակա միջավայրի ծրագրի տնօրեն գերմանացի Քլաուս Թյոփֆերը (ծնվել է 1938 թ.) մասնագիտությամբ տնտեսագետ է, քրիստոնեա-դեմոկրատական միության անդամ. 1987-94 թթ. եղել է Գերմանիայի շրջակա միջավայրի նախարարը: Նյութերի վերամշակման վերաբերյալ իր ընդունած օրենքներով նա նպաստել է Գերմանիայում «կանաչ» արդյունաբերության ստեղծմանը: Այս տարվա փետրվարից նա ՄԱԿ-ի Շրջակա միջավայրի ծրագրի տնօրենն է եւ համակարգում է շրջակա միջավայրի պահպանման բնագավառում միջազգային կարեւոր պայմանագրերի կնքման աշխատանքները: Ֆրանսիական «Պուեն» հանդեսի էջերում նա շարադրում է իր տեսակետները երկրագնդին սպառնացող 10 խոշոր աղետների վերաբերյալ:

1. Հողերի վատթարացում

Այս մասին անհամեմատ քիչ է խոսվում, քան երկրագնդի մթնոլորտի տաքացման եւ օդի աղտոտման մասին, սակայն 1 մլրդ բնակչություն ունեցող 110 երկրներում ներկայումս դիտվում է ոռոգելի հողերի արգավանդության նվազում: Աֆրիկան, Ասիան եւ Լատինական Ամերիկան տուժում են անտառածածկի անհետացման, դաշտերի գերշահագործման, մարգագետինների գերօգտագործման պատճառած հողի էռոզիայից: Մերկացած հողերը երկար չեն դիմանում քամիներին ու անձրեւներին եւ քայքայվում են: Պարարտանյութերի եւ պեստիցիդների խոշոր չափաբաժինները, մթնոլորտի աղտոտման պատճառած թունավոր տեղումները, վտանգավոր թափոնները հողերն աղտոտում են անդառնալի կերպով: Ելքը էկոլոգիապես մաքուր գործընթացների եւ մթերքների ստեղծումն է:

2. Կլիմայի փոփոխություններ եւ էներգետիկ վտանգներ

Ջերմոցային էֆեկտը լուրջ սպառնալիք է ամբողջ մարդկության համար: 2.500 գիտնականների կանխատեսած ծովի մակարդակի բարձրացումը ջրածածկ կանի բազմաթիվ գերբնակեցված շրջաններ, ինչպիսիք են Բանգլադեշը, Չինաստանի ծովափը եւ Խաղաղ ու Հնդկական օվկիանոսների կղզիների մեծ մասը: Ջերմաստիճանի ընդհանուր բարձրացումը նաեւ լուրջ հետեւանքներ կունենա գյուղատնտեսության եւ բնապահպանական համակարգերի վրա: 1992 թ. Ռիո դե Ժանեյրոյում, ապա 1997 թ. Կիոտոյում արդյունաբերապես զարգացած պետությունները որոշեցին կրճատել ջերմոցային էֆեկտ առաջացնող գազերի արտանետումները: Բայց դա անբավարար է, քանզի էներգիայի սպառումը շարունակում է աճել զարգացող երկրներում: Ուստի հարկավոր է էներգախնայողական առաջավոր տեխնոլոգիաներ հանձնել այդ երկրներին: Մինչեւ 2030 թ. նախատեսվում է զգալիորեն ավելացնել էներգիայի սպառման օգտակար գործողության գործակիցը:

3. Բուսական ու կենդանական տեսակների կրճատում

Քաղաքակրթության, անտառահատման եւ միջավայրի աղտոտման հետեւանքով աստիճանաբար անհետանում են բուսական ու կենդանական աշխարհի բազմաթիվ ներկայացուցիչներ: Հետազոտությունները ցույց են տալիս, որ դրանց բնաջնջման ռիթմը հարյուրապատիկ արագացել է 1600 թ.-ից ի վեր: Անհետացման սպառնալիքի տակ են մասնավորապես բեւեռային արջը, աֆրիկյան փիղը, սեւ ռնգեղջյուրը, պանդան, Ալեքսանդրա թագուհու թիթեռը, ասիական վագրը եւ այլ կենդանատեսակներ: Միաժամանակ անհետանում են բազմաթիվ մոլեկուլներ, որոնցից հնարավոր կլիներ ստեղծել նոր դեղամիջոցներ եւ բույսերի պաշտպանության միջոցներ:

4. Անտառահատումներ

Վերջին դարերի ընթացքում պարեխառն երկրները կորցրել են իրենց անտառների մեծ մասը: 1980-90 թթ. հատվել է 150 մլն հեկտար արեւադարձային անտառ կամ դրանց ընդհանուր տարածքի 12 տոկոսը: Ներկայումս զանգվածային անտառահատումներ են կատարվում Հարավային Ամերիկայում, Կենտրոնական Աֆրիկայում, Հարավարեւելյան Ասիայում, Կենտրոնական Եվրոպայում եւ այլուր: Ներկա տեմպերի պահպանման դեպքում Հարավարեւելյան Ասիայի որոշ երկրներում 40 տարի հետո ծառ չի մնա: Իսկ դա կհանգեցնի մասնավորապես կենդանական ու բուսական աշխարհի էական աղքատացման:

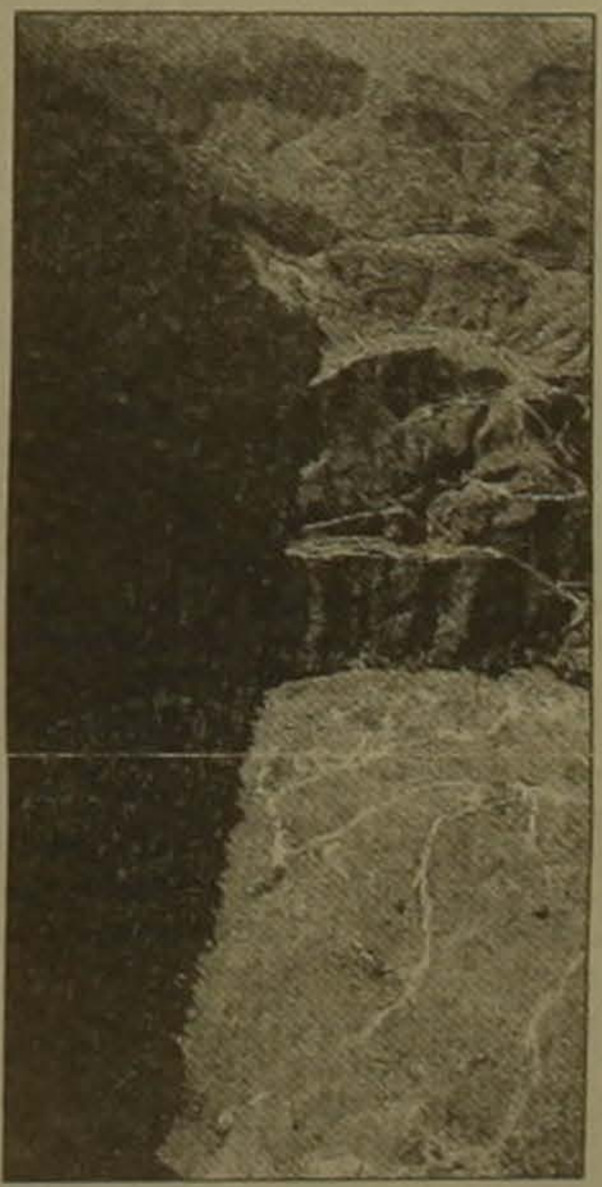

5. Խմելու ջրի պակաս

Նոր զարգացող երկրներում բոլոր հիվանդությունների 80-90 տոկոսը եւ մահվան դեպքերի ավելի քան 1/3-ը կապված են անմաքուր կամ քիմիապես աղտոտված ջրի օգտագործման հետ: Աղտոտված ջրերից օրական 25 հազար մարդ է մահանում: Ինտենսիվ գյուղատնտեսություն ունեցող երկրներում պեստիցիդների եւ պարարտանյութերի չափազանց լայն կիրառությունը լրջորեն աղտոտում է վերգետնյա եւ ընդգետնյա ջրերը: Փորձագետների կարծիքով, հաջորդ հարյուրամյակի հենց սկզբից աշխարհի բնակչության մեկ քառորդը մշտապես կտառապի խմելու ջրի պակասից: Ջրապաշարների կրճատումը կարող է հանգեցնել հարեւան երկրների լուրջ հակամարտությունների: Ջրի պակասի հետեւանքով անապատային տարածքներն ընդարձակվում են ԱՄՆ-ի արեւմուտքում, Արգենտինայում, Պերուում, Չիլիի հյուսիսում, Աֆրիկայի հյուսիսային կեսում, Մերձավոր եւ Միջին Արեւելքի երկրներում, Միջին Ասիայում, Մոնղոլիայում, Ավստրալիայում եւ այլուր:

6. Քիմիական աղտոտում

Արդյունաբերական արտադրության հետեւանքով քիմիական բազմաթիվ վնասակար տարրեր հայտնվում են օդում, ջրում, հողի, բույսերի մեջ, կենդանիների եւ մարդու օրգանիզմում: Այդ նյութերն առաջացնում են քաղցկեղ, ամլություն եւ այլ հիվանդություններ: Ահա թե ինչու ՄԱԿ-ի Շրջակա միջավայրի ծրագիրը ներկայումս նախապատրաստում է քիմիական նյութերի հետ կապված միջազգագիր:

7. Չախուռն քաղաքաշինություն

Ժողովրդագրական «պայթյունը», հողահանդակների վատթարացումը, աղքատությունը երրորդ աշխարհի երկրների միլիոնավոր գյուղացիների ստիպում է բնակություն հաստատել մեծ քաղաքների արվարձանների հյուղավաններում՝ էլ ավելի բարդացնելով դրանց կառավարումը եւ առողջապահական պայմանները: Օգտագործված ջրերը եւ թափոնները հաճախ չեն մշակվում մեծ վնասներ պատճառելով շրջակա միջավայրին: Այս անվերահսկելի քաղաքաշինությունը համարվում է քաղաքակրթության նոր չարիքներից մեկը:

8. Ծովերի գերշահագործում եւ ափի աղտոտում

Օվկիանոսի պաշարներն անսպառ չեն: Անվերահսկելի ձկնորսությունը հանգեցնում է ծովամթերքների կրճատմանը, որոնք բազմաթիվ երկրներում աղքատների հիմնական սնունդն են: Ծանր մետաղների թափոնները եւ այլ թունանյութեր կուտակվում են ձկների օրգանիզմում եւ կարող են վնասել մարդկանց: Բացի դրանից, մոլորակի բնակչության մոտ 60 տոկոսը կուտակվել է ծովափնյա 100 կմ-անոց շերտում: Աշխարհի ծովափնյա շրջանների 1/3-ը (Եվրոպայում 80 տոկոսը) դրա հետեւանքով էլ ավելի շատ է աղտոտվում:

9. Օդի աղտոտում

Խոշոր քաղաքների մեծամասնության օդն աղտոտված է ջեռուցման, փոխադրամիջոցների եւ գործարանների արտանետումներից: Այդ աղտոտումը վնասում է տասնյակ միլիոնավոր մարդկանց առողջությանը: Օդի աղտոտումը կապված է նաեւ թթվային անձրեւների հետ: Անցյալում դրանք տեղում էին միայն Եվրոպայի եւ Հյուսիսային Ամերիկայի արդյունաբերապես զարգացած երկրներում, բայց այժմ սպառնում են նաեւ տնտեսական արագ աճ ապրող Ասիայի եւ Լատինական Ամերիկայի մի մասին: Մթնոլորտի աղտոտումը վնասում է շենքերին եւ հանգեցնում կլիմայի փոփոխությունների:

10. Բեւեռների օզոնային անցքեր

Չնայած Մոնրեալի արձանագրությանը, որով արգելվում է օզոնը քայքայող գազերի օգտագործումը, ամեն գարուն կրկին օզոնային անցք է գոյանում երկու բեւեռների վերեւում: Այդուհանդերձ, վերջին զեկուցագրերից մեկը հուսադրող է. եթե Մոնրեալի արձանագրությունն այսուհետեւ էլ կիրառվի, ապա 2050 թ. օզոնային շերտը լիովին կվերականգնվի: 1999 թ. զարգացող երկրները եւս պետք է հրաժարվեն օզոնը քայքայող գազերի օգտագործումից: Այս գործում հարկավոր է նրանց օգնել նոր տեխնոլոգիաների հանձնման եւ ֆինանսական օժանդակության միջոցով:

Պ. Բ.

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Ա. Լեբեդ. «Իշխանության փոխվելն անխուսափելի է, բայց պետք է լինի ժողովրդավարական ուղիով»

ԿՐԱՍՆՈՅԱՐՍԿ, 30 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Ռուսաստանում իշխանության փոխվելն անխուսափելի է, բայց դա պետք է լինի ժողովրդավարական ուղիով»: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի, Ռուսաստանի ժողովրդահանրապետական կուսակցության այսօր Կրասնոյարսկում բացված երրորդ համագումարում այսպիսի հայտարարություն է արել Կրասնոդարի երկրամասի նահանգապետ Ալեքսանդր Լեբեդը:

Համագումարի աշխատանքին մասնակցում են Ռուսաստանի բոլոր տարածաշրջանները ներկայացնող 204 պատվիրակներ: Նրա օրակարգի առաջին հարցը Պետական դումայի 1999 թվականին կայանալիք ընտրություններին նախապատրաստվելն է:

Ալեքսանդր Լեբեդը զեկուցման մեջ իր հիմնադրած Ռուսաստանի ժողովրդահանրապետական կուսակցության կենտրոնական հարցը համարել է «իշխանության հարցը»: Խոսելով իշխանության անցնելու միջոցների մասին, նա ընդգծել է, որ «մենք իրավունք չունենք դիմելու բարիկադների, քանի որ սպառել ենք արյունահեղության բոլոր բաժնեչափերը»:

«Բուժման վնասը կարող է գերազանցել հիվանդության վտանգը», Ալեքսանդր Լեբեդն այսպես է բնութագրել տնտեսության կայունացման կառավարական ծրագիրը: Նրա խոսքերով, «կարելի է հարկ մտցնել ամեն մի առձեռն հեռախոսի համար, բարձրացնել արտասահմանյան մակնիշի մեքենաների համար գանձվող վճարը, ինչը թույլ կտա ժամանակավորապես կարկատել բյուջեի ծակուծուկերը, բայց դա լոկ էլ ավելի կհեռացնի արտադրությունը խթանող խելամիտ հարկային քաղաքականության անցնելու պահը»: Այդ իսկ պատճառով կառավարական ծրագիրը, Ալեքսանդր Լեբեդի կարծիքով, ոչ այնքան «կայունացնում է, որքան պահպանում ներկայիս իրավիճակը»:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Կիրիենկոն եւ Մասխադովը հավանաբար կհանդիպեն վաղը

ՄՈՍԿՎԱ, 30 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ռուսաստանի Դաշնության վարչապետ Սերգեյ Կիրիենկոյի եւ Չեչնիայի Հանրապետության նախագահ Ասլան Մասխադովի հանդիպումը ամենայն հավանականությամբ կկայանա շաբաթ օրը՝ օգոստոսի 1-ին: Ենթադրվում է, որ կանցկացվի Նազրանում, թեեւ հանդիպման ստույգ վայրն առայժմ չի որոշված: ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին այսօր այսպիսի տեղեկություն է հաղորդել մի աղբյուր Ռուսաստանի կառավարությունում: Ասլան Մասխադովի հետ հանդիպելու հանձնարարությունը Սերգեյ Կիրիենկոյին է տվել Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը: Ինչպես հայտարարել է վարչապետը, նման հանդիպումը պետք է, «որպեսզի հանգամանորեն քննարկվեն կացությունն ու մեր ձեռնարկելիք միջոցները, որպեսզի Չեչնիայի Հանրապետության տարածքում պահպանվի օրինականությունը եւ չլինեն ոչ ռուսական, ոչ էլ հանրապետական օրենսդրության խախտումներ, այլ լինի նորմալ իրավակարգ»:

Իշխող կուսակցության ղեկավարը Ճապոնիայի նոր վարչապետ

ՏՈԿԻՈ, 30 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ճապոնիայի խորհրդարանի ներկայացուցիչների պալատն այսօր բացված նստաշրջանում երկրի նոր վարչապետ է ընտրել կառավարող Լիբերալ-դեմոկրատական կուսակցության ղեկավար Կեյձո Օբուչիին: Նա այդ պաշտոնում կփոխարինի Ռյուտարո Հաշիմոտոյին, որն այսօր պաշտոնաթող է եղել իր կաբինետի հետ: Կեյձո Օբուչիի ընտրությունը կանխորոշված էր, քանի որ լիբերալ-դեմոկրատները ներկայացուցիչների պալատում պատգամավորական տեղերի մեծամասնություն ունեն: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, քվեարկությանը մասնակցած ստորին պալատի 497 պատգամավորներից 268-ը իրենց ձայները տվել են Կեյձո Օբուչիի օգտին, 164-ը՝ նրա գլխավոր մրցակից՝ Դեմոկրատական կուսակցության ղեկավար Նաոտո Կանի օգտին:

Մոլդովայում մահվան դեպքեր չտեսնված շոգից

ՔԻՇՆԵՎ, 30 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Մոլդովայում 100 տարվա ընթացքում չտեսնված շոգ է հաստատվել. ինչպես լրագրողներին հայտնել են հանրապետական հիդրոօդերեւութաբանական կենտրոնում, մի շարք շրջաններում օդի ջերմաստիճանը հասել է ըստ Ցելսիուսի 36 աստիճանի: Ըստ առողջապահության նախարարության տվյալների, անցած շաբաթվա ընթացքում ջերմահարության եւ սրտի նոպաներից մահացության հարյուրավոր դեպքեր են գրանցվել:

Հալվող սառցադաշտը սպառնում է բարձրացնել համաշխարհային օվկիանոսի մակարդակը 6 մ-ով

Ըստ ամերիկացի գիտնականների հինգշաբթի արած հայտարարության, Անտարկտիկայի մեծ թափով հալվող սառցադաշտերը կարող են կործանել Արեւմտյան Անտարկտիկայի սառցածածկույթը (ԱԱՍ)՝ համաշխարհային օվկիանոսի մակարդակը բարձրացնելով շուրջ 20 ֆուտով (6 մ 10 սմ): Արբանյակներից արված նկարահանումները ցույց են տալիս, որ 1992-96 թթ. Փայն Այլենդ կոչվող սառցադաշտը Արեւմտյան Անտարկտիկայում բավական փոքրացել է: «Սա կարող է աղետ դառնալ», ասում է հետազոտությունն իրականացրած Կալիֆոռնիայի ռեակտիվ շարժիչների լաբորատորիայի գիտնականներից մեկը: Ըստ հետազոտողների, Փայն Այլենդի կործանմանը կհետեւեն նաեւ այլ սառցադաշտեր, որոնք նույնպես արագորեն կհալվեն՝ ոչնչացնելով Անտարկտիդա մայրցամաքը: Աղետի պատճառով ջրածածկ կլինեն բազմաթիվ մանր ու մեծ կղզիներ եւ ափամերձ շրջաններ, կարագանա հողերի քայքայումը: Կալիֆոռնիայի գիտնականների կարծիքով, օվկիանոսի տաք ջրերն են հալեցնում սառցադաշտերը. «Մենք երկար տարիներ ուշադրություն չենք դարձրել սառույցի մեծ խորությունում տեղի ունեցող հալոցներին: Այժմ պարզվեց, որ սառույցն ավելի արագ է հալվում, քան ձյուն է հավաքվում նրա մակերեւույթին»: Ըստ Ռոյթերի տեղեկատվության, աղետը հավանական է, սակայն ուսումնասիրությունը մինչեւ վերջ չի վստահեցնում, թե դա տեղի կունենա:

Ար. Մ.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Երեք հանճար նույն թաղից ու փողոցից...

Ե. Թադեւոսյանը, Վ. Սուրենյանցը, Մ. Սարյանը եւ Փ. Թերլեմեզյանը 1916 թ. Թիֆլիսում։

Վարդգես Սուրենյանցի հմայքն ու դերձանքը

Մոսկվայի Լազարյան ճեմարանում արտակարգ իրարանցում էր։ Ֆրանսերենի ուսուցիչը պահանջում էր դպրոցից հեռացնել 5-րդ դասարանցի մի տղայի, որը համարձակվել էր ծաղրանկարել ճեմարանի տեսչին։ Շատերն առարկում էին, որ նկարողը բարի է, պարկեշտ ու խոնարհ, օժտված նկարչի բնածին տաղանդով։ Նրան չհեռացրին, սակայն մեկ տարի անց մանկավարժական խորհրդի միջամտությամբ նա փոխադրվեց Մոսկվայի գեղանկարչության, քանդակագործության ու ճարտարապետության ուսումնարանի ճարտարապետության բաժինը։ Ծաղրանկարիչը Վարդգես Սուրենյանցն էր, որ նկարել սկսել էր մանկուց, իր ծննդավայր Ախալցխայում Վերի-պլան թաղամասի Սաֆարյան փողոցի Տեր-Հակոբի եւ երեցկին Գայանեի հարկի տակ։ Տարրական կրթությունը ստացել է ծննդավայրի Կարապետյան վարժարանում։ Շուտով Սուրենյանցների ընտանիքը տեղափոխվում է Սիմֆերոպոլ, որտեղից հաճախ շրջագայության էին մեկնում Ղրիմի տեսարժան վայրերը։ Մի անգամ, Բախչիսարայում, պատանի Վարդգեսը երկար կանգնեց «Արցունքի շատրվանի» առջեւ ու կլանված նայում էր շատրվանի հայկական խաչքար հիշեցնող պատվանդանին՝ քարի վրայով հոսող արցունքի պես վճիտ ու զուլալ ջրի շիթերին։ Հետո տանը մատիտով նկարեց շատրվանն այնքան ճշգրիտ ու մանրամասն, որ զարմանք պատճառեց Սուրենյանցների ընտանիքի բարեկամ Հովհաննես Այվազովսկուն։ Ծովի արքան բազմագույն յուղաներկի մի տուփ նվիրեց շնորհաշատ տղային։

Հայաստանում, անցած դարի վերջին տասնամյակում, նա նկարչություն եւ արվեստի պատմություն էր դասավանդում Էջմիածնի Գեւորգյան ճեմարանում, ծննդավայրում՝ իրենց նախկին մենատանը, սեփական նկարների ցուցահանդես կազմակերպում, Կարապետյան կրթարանում հանդիպումներ ունենում նույն թաղամասում եւ փողոցում ծնված նկարիչներ Վահրամ Գայֆեճյանի, Հակոբ Կոջոյանի, արվեստագետներ Կարապետ Գրիգորյանի, Խաչատուր Թեխմիշյանի, մյուսների հետ։ Վերադառնալով Էջմիածին՝ ուսումնասիրում է Մատենադարանի հայ միջնադարյան ձեռագրերը, մանրանկարչությունը, ծանոթանում Հովնաթանյանների հարուստ արվեստին, ընդօրինակում Մայր տաճարի որմնանկարները, շրջագայության մեկնում Անի, Դվին, Սեւան, ուսումնասիրում ճարտարապետության հուշարձանները, մոտիկից շփվում ժողովրդի կյանքին ու կենցաղին։ Ծնունդ են առնում նկարչի հայկական թեմաներով ստեղծված հրաշալի կտավները. «Լքյալը», «Ոտնահարված սրբություն», «Հռիփսիմեի վանքը Էջմիածնի մոտ», «Շամիրամը Արա Գեղեցիկի դիակի մոտ», «Ախալցխա, իմ օրրան», «Կանանց ելքը Անի եկեղեցուց» եւ այլն։ Վարդգես Սուրենյանցը պատմական ժանրի հիմնադիրն է մեր գեղանկարչության մեջ։ Նրան անսահման հուզում էին դեռեւս անցած դարի վերջի հայկական կոտորածները Արեւմտյան Հայաստանում թուրք բարբարոսների ձեռքերով։ «Ոտնահարված սրբությունում» շեշտվում է, որ չար ուժերը չեն կարող վերացնել դարավոր մշակույթ ունեցող մի ողջ ժողովրդի։ «Շամիրամը Արա Գեղեցիկի դիակի մոտ» հանճարեղ կտավը դիտողին տեղափոխում է պատմական հեռավոր անցյալը, հիշեցնելով, որ գոյատեւելու համար պետք է պայքարել, ինչպես մեր քաջակորով նախնիները։ Մեծ է Սուրենյանցի ավանդը նաեւ գրքի ձեւավորման, պատկերազարդման եւ հրատարակելու բնագավառում։ Անգերազանցելի են Պուշկինի «Բախչիսարայի շատրվանը», «Գառնիկ ախպեր», «Մոխրոտը» հայկական հեքիաթների համար ստեղծած նրա նկարները։ Նա եղել է ռուս նկարիչների համագումարների կազմակերպիչներից, աշխատակցել մեծանուն Ստանիսլավսկուն։ Մայրենի լեզվից բացի, նա գիտեր անգլերեն, գերմաներեն, ֆրանսերեն, իտալերեն, պարսկերեն, թուրքերեն։ Բնագրից հայերեն է թարգմանել Շեքսպիրի, Հայնեի, Ֆիրդուսու ստեղծագործությունները, մի շարք առակների, պոեմների եւ պատմվածքների հեղինակ է՝ գրված դասական հայերենով։

«Յասամանների» տաղանդաշատ հեղինակը

Բերդաքաղաքի Վերի-պլան թաղամասի Սաֆարյան փողոցի Մկրտիչ քահանայի ընտանիքում, որ փոխարինում էր Վարդգես Սուրենյանցի հորը՝ Տեր-Հակոբին, 1879-ին ծնվեց հայ կերպարվեստի սկզբնավորողներից Վահրամ Գայֆեճյանը, որ միջնակարգ կրթությունը նույնպես ստացել է ծննդավայրում։ Այստեղ նա կազմակերպել է գեղարվեստական ստուդիաներ, անհատական ցուցահանդեսներ բացել Տալլինում, Երեւանում, Մոսկվայում, Սանկտ Պետերբուրգում։ Երեք տասնամյակ դասավանդել է Երեւանի Փանոս Թերլեմեզյանի անվան գեղարվեստական ուսումնարանում։ Ճակատագրական էր 80 տարի առաջ այս օրերին Թիֆլիսում բացված հայ արվեստագետների անդրանիկ ցուցահանդեսը, որին մասնակցում էր երիտասարդ նկարիչն իր «Յասամանները» («Եղրեւանիները») գործով։ Այդ օրերին Թիֆլիսում գտնվող Եղիշե Թադեւոսյանը ցուցահանդեսի դահլիճից դահլիճ էր շրջում եւ գյուտ արածի պես հանդիպողին Վահրամի «Յասամանների» մասին շեշտում, որ «դա հրաշք է, հայ բազմադարյան արվեստի մեջ բացառիկ երեւույթ»։ Թիֆլիսյան ցուցահանդեսն անմոռանալի էր հայ արվեստի պատմության մեջ։ Այն արվեստի իսկական խարույկ էր, որի բոցերի ու կրակի մեջ ընկավ տաղանդավոր նկարիչը։ Շուտով նրա ռոմանտիկ հոգու բյուրեղյա պալատներում սկսեցին հնչել «Հեռավոր ափերի» մեղեդիները։ Գնալով նա խորացավ իր «փոքրիկ» կյանքի մեջ, նկարչական գոհարներ արարեց, դրանց մեջ գույների հեռավորություն ստեղծեց ու երեւակայության շեղություն, որ զարմանք էր պատճառում դիտողին։ Ստեղծեց փոքրածավալ նկարներ, որտեղ մարդիկ փոխարինում են գունագեղ կետերի, առկայծում է ազգային գեղանկարչության գույների շքեղ երանգը։ Վահրամ Գայֆեճյանին հավասարապես հաջողվել են բնանկարներ, դիմանկարներ, գունային կոմպոզիցիաներ ու ամբողջությամբ գունանկարչական բծերով փայլատակող գողտրիկ պատկերներ։ Նրա հիմնադրած դպրոցի շունչն ու վեհությունն ի հայտ են գալիս նախ ինտերիերում ու պեյզաժներում, հատկապես ձմեռային տեսարաններում, դիմանկարներում եւ ինքնանկարներում, զբոսայգիների, սրճարանների, պարահանդեսների պատկերներում։ Հայաստանի պետական պատկերասրահի ֆոնդերում են գտնվում «Արեւելյան հեքիաթը», «Փողոցը գիշերով», «Երեւանյան տեսարանը», «Ախալցխայի անտառը», «Լարախաղացները»։ Իսկ «Յասամանները» եւ «Նստած կնոջ ֆիգուրը» պատիվ են բերում մեր ազգային կերպարվեստին։

Ազգային գրաֆիկայի մեծ վարպետը

Հակոբ Կոջոյանի նախնիները Ախալցխա են գաղթել Էրզրումից, 1830-ին։ Նրանք սերնդե-սերունդ զբաղվել են ոսկերչությամբ եւ արծաթագործությամբ։ Նրանց արվեստանոցում պատրաստվում էին զարդարված փորագրություններով իրեր, էմալապատ գործածական առարկաներ՝ զուգավորումներով։ Հենց այստեղ, Ախալցխայի հայկական արվեստանոցում ձեւավորվել ու զարգացել է գեղանկարչի ճաշակը՝ փորագրական արվեստի սեր արթնացնելով։ Քսան տարեկանում արարում է «Ինքնադիմանկարը», որ նրա վաղ շրջանի հաջող գործերից է, հետաքրքիր՝ հոգեբանական առումով. դիտողին է նայում արտիստիկ, ստեղծագործական ավյունով լի երիտասարդ արվեստագետը։

Ծննդավայրից հետո՝ Վլադիկավկազ, Մյունխեն, Փարիզ, Մոսկվա։ 30-ամյա երիտասարդը Երեւանում մասնակցում է Նիկողայոս Մառի ղեկավարած հնագիտական-հետազոտական աշխատանքներին, եւ Անին դարձավ Հակոբի ուսումնառության երկրորդ կաճառի հրաշակերտ շքամուտքը, որտեղից սկիզբ է առնում ազգային բազմադարյան կերպարվեստի սկզբունքների ստեղծագործաբար յուրացումը։ Սկսվում է անիական պեյզաժների շարքը՝ «Անիի ավերակները»։ Ալեքսանդր Թամանյանի հետ մեկնում է Պարսկաստան, որտեղ ուսումնասիրում է երկրի մշակույթը՝ կտավներում ներդաշնակորեն սինթեզելով արեւմտյան եւ արեւելյան գեղարվեստական մտածելակերպը։ Այստեղ նա ստեղծում է «Քնած պարսկուհին», «Հեծյալները» կտավները։ Նրա գծանկարչական աշխատանքներում գույների պայծառությունը հրաշքի է նման։ Անկրկնելի վարպետությամբ պատկերազարդել ու ձեւավորել է Չարենցի, Գորկու, Բակունցի, Ստ. Զորյանի ստեղծագործությունները։ Կոջոյանի գծանկարչական ամենանշանավոր երկերից են մեր էպոսի՝ «Սասունցի Դավթի» թեմաներով ստեղծված համանուն գործերը, որոնց գլխավոր միտքը ժողովրդի միասնության հզորությունն ու անպարտելիությունն է՝ ինչպես բանահյուսության մեջ։ Դա պարզապես նկար-հրաշապատում է, որի կենտրոնում հեքիաթային ձին հեծած դյուցազն Դավիթն է՝ Թուր Կեծակին ձեռքին, նրա շուրջն՝ էպոսի բովանդակությունն արտահայտող երեք ու կես տասնյակ դրվագներ։ Հակոբ Կոջոյանը շատ է նկարել իր ծննդավայրի եւ Հայաստան աշխարհի բնությունը։ «Գարուն» նկարում իրականությունն ու հեքիաթն այնպես են զուգակցվել, որ պատկերից տեսնում ես բանաստեղծ-նկարչի լուսավոր էությունը, զգում գարնան բույրը։ «Մեր փողոցը» նկարում պատկերված է ծննդավայրի Սաֆարյան փողոցն ու այն տունը, որտեղ ծնվել ու մեծացել է (այդ նույն փողոցում ծնված) երրորդ մեծ արվեստագետը։ Նույն փողոցում են ծնվել նրանց հոգեզավակները՝ շնորհալի նկարիչներ Արշալույս Չիֆլիկյանը, Մուշեղ Անտոնյանը, բազմաշնորհ Դերենիկ Չաքիչյանը եւ շատ ու շատ ուրիշներ։

ԼԵՎՈՆ ԿԱՆՅԱՆ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Գանձակի եւ Գարդմանի պատմությունը՝ ռուս ընթերցողի համար

Արցախյան ազատամարտը միայն ռազմական հաղթանակները չեն։ Արցախյան ազատամարտի բաղկացուցիչ մասը նաեւ մշակութային եւ դիվանագիտական պատերազմներում հաղթելն է։ Հակառակ դեպքում ի չիք կդառնեն քաջ զինվորի հաղթանակը։ Այս 10 տարիների ընթացքում շատ ենք խոսել դիվանագիտական եւ մշակութային պարտությունների մասին, բայց պետական մակարդակով ոչինչ չարվեց։ Այսօր ստիպված ենք ապացուցել, որ Արցախը մեր պատմական հայրենիքի մի մասն է։ Զարմանալիորեն լուռ էին հայ մտավորականները։ Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական վիճակը պատճառ չէ, որ մինչեւ օրս օտար ընթերցողի համար Արցախի պատմությանը վերաբերող համարյա ոչ մի գրականություն չտպագրվեց։ Չէ՞ որ, չնայած նույն ծանր պայմաններին, հայ զինվորը հաղթեց։

Հուլիսի 29-ին գրողների միությունում տեղի ունեցավ Գանձակի եւ Գարդմանի (Հյուսիսային Արցախ) պատմությանը նվիրված Բակուր Կարապետյանի եւ Սամվել Կարապետյանի «Тайны Гандзака (Кировабада) и Северного Арцаха» գրքի շնորհանդեսը։ Գիրքը լույս է տեսել Մոսկվայում եւ նախատեսված է ռուս ընթերցողի համար։ (Տպագրության հովանավորը, ի տարբերություն այլ բարերարների, որոնք սովորաբար ուռճացնում են իրենց արածը, ցանկացել է անհայտ մնալ, միայն խնդրելով հրատարակությունը նվիրել իր մոր Լուսինե Խաչատուրովայի հիշատակին)։

Գրքում հնագույն ժամանակներից մինչեւ մեր օրերի Գանձակի եւ Գարդմանի պատմությունն է, ըստ վարչական բաժանման ներկայացված են այդ տարածքների հայկականությունն ապացուցող բնակավայրերը, պատմական հուշարձանները, դրանց մշակութային եւ քաղաքական նշանակությունը եւ հետագա ճակատագիրը։ Օգտագործել են հայ եւ օտար աղբյուրների տվյալները։ Ինչպես Բակուր Կարապետյանը նշեց, սա գործի սկիզբն է եւ շատ անելիք կա։ Արցախի պատմությանը նվիրված գրքեր պետք է տպագրվեն նաեւ այլ լեզուներով։ Նա գրքի մի օրինակի հետ նամակ է ուղարկել Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւին, որի մեջ նշված է, որ այդ հուշարձանները համաշխարհային քաղաքակրթության արժեքներ են, եւ խնդրել, որ գրքի քարտեզները չօգտագործվեն հուշարձանները ոչնչացնելու համար։

«Այս գիրքն ազգային գիտակցությունից, հայրենասիրությունից բխած գիրք է, ասաց Արցախի թեմի առաջնորդ Պարգեւ Սրբազան Մարտիրոսյանը։ Սերունդները չպետք է մոռանան, որ Արցախը մեր հայրենիքի մի մասն է։ Աշխարհում կա մի հոսանք, որը ջնջում է ազգային արժեքները։ Որպես հոգեւորական ես դա չեմ կապում գիտության եւ տեխնիկայի հետ։ Սա Նեռի պատերազմ է, որի զենքերից մեկն ապազգային գաղափարն է։ Պատերազմի մի ձեւ է նաեւ Եհովայի վկաներին գրանցելու ձգտումը։ Ուշ թե շուտ Հայաստանը պետք է ընտրություն կատարի. մեր ազգային հոգեւոր արժեքները կարո՞ղ ենք պահել, Աստծո՞ հետ ենք, թե՞ միլիոնավոր դրամների, որ գալիս են վարկերի ձեւով։ Մենք պարտավոր ենք մեր աչքի բիբի նման պահպանել մեր ազգայինը»։

Սամվել Կարապետյանը երկար տարիներ զբաղվել է Ադրբեջանի, Վրաստանի տարածքների հայկական հուշարձանների ուսումնասիրությամբ։ Արված է հսկայական աշխատանք, որն ավելի է կարեւորվում, քանզի այդ հուշարձանների մի մասը ոչնչացված է։ Ինչպես ներկաներից շատերը նշեցին, Սամվել Կարապետյանը միայնակ կատարել է այնքան աշխատանք, որքան 70 տարվա ընթացքում չի կատարել ՀՀ ակադեմիան։ Նրա հավաքածուում կան պատմական հուշարձանների 58 հազար պարզորակ լուսանկարներ, որոնք ինքնին վավերագրեր եւ ապացույցն են, թե ովքեր են այդ տարածքների բնիկները եւ ովքեր են այդտեղ բարձր քաղաքակրթություն ստեղծել։

Ա. Ա.

Օգոստոսյան հիշարժան օրացույց

Լեբեդեւ-Կումաչ (5.8.1898-1949)-ռուս բանաստեղծ, 100-ամյակը։

Հովսեփ Թութունջյան (10.8.1918-13.11.1994)-հոգեբան, մանկավարժ, 80-ամյակը։

Խաժակ Գյուլնազարյան (11.8.1918-21.12.1995)-գրող, գրականագետ, 80-ամյակը։

Գեւորգ Գյոդակյան (12.8.1928)-երաժշտագետ, 70-ամյակը։

Վռամ Դովլաթյան (13.8.1923)-քիմիկոս, 75-ամյակը։

Էժեն Դելակրուա (13.8.1798-1863)-ֆրանսիացի նկարիչ, 200-ամյակը։

Երվանդ Սերոբյան (14.8.1923)-ռումինահայ բժիշկ, ալերգաբան, 75-ամյակը։

Սիամանթո (Ատոմ Յարճանյան (15.8.1878-1915)-բանաստեղծ, 120-ամյակը։

Արթուր (Հարություն) Այդինյան (15.8.1923)-երգիչ, 75-ամյակը։

Գալուստ Կոստանդյան (1840-15.8.1898)-հասարակական գործիչ, հրապարակախոս, լուսավորիչ, փիլիսոփա, աթեիստ, մահվան 100-ամյակը։

Կոստանդին Նազարյան (17.8.1923)-ԽՍՀՄ հերոս, 75-ամյակը։

Կորյուն Հակոբյան (18.8.1908-19.5.1994)-ճարտարապետ, 90-ամյակը։

Դավիթ Թրյանց (26.8.1840-20.8.1898)-դերասան, մահվան 100-ամյակը։

Սուրեն Սաֆարյան (21.8.1923)-նկարիչ, 75-ամյակը։

Մանուել Քաջունի (23.8.1823-14.12.1903)-մանկավարժ, 175-ամյակը։

Ստեփան Թովմասյան (23.8.1923)-փիլիսոփա, 75-ամյակը։

Արթուր Ադամով (Հարություն Ադամյան, 23.8.1908-15.3.1970)-հայազգի ֆրանսիացի թատերագիր, 90-ամյակը։

Ստեփան Աբովյան (25.8.1928)-երկրաբան, 70-ամյակը։

Ալեքսանդր Միքայելյան (29.8.1928)-ուրտաբան-վիրաբույժ, 70-ամյակը։

Մուրացան (1854-30.8.1908)-գրող, մահվան 90-ամյակը։

Պատվական Բարխուդարյան (31.8.1898-13.1.1948)-կինոռեժիսոր, 100-ամյակը։

Վիլյամ Սարոյան (31.8.1908-1981)-հայազգի ամերիկյան գրող, 90-ամյակը։

Հ. ՀՈՒՆԱՆՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ՖՈՒՏԲՈԼ

Պարտութիւնների շարքը շարունակուեց

«Մալմյո»-«Շիրակ»՝ 5-0

Եվրագավաթների խաղարկութիւններում Հայաստանի թիմերի խայտառակ պարտութիւնների շարքը շարունակուեց:

Չեմպիոնների լիգայում հանդես եկող «Երեւանից» հետո, որը երկու անգամ՝ 0-2 եւ 0-3 հաշիվներով պարտութիւն կրեց Ֆինլանդիայի ՀԻԿ-ից, ասպարեզը նոյնպես անփառունակ կերպով թողեց նաեւ «Շիրակը»: Իհարկե, դժվար էր պատկերացնել, թէ Երեւանի «Հրազդան» մարզադաշտում Շվեդիայի «Մալմյո» թիմի հետ առաջին խաղը 0-2 հաշվով տանուլ տալուց հետո գյումրեցիները հաջողության կհասնեն հյուրընկալվելիս, սակայն...

Սպորտում ոչ մի մարզիկ, ոչ մի թիմ ապահովագրված չէ անհաջողությունից: Սակայն պարտութիւն էլ կայ, պարտութիւն էլ: Ամենայն պատասխանատվությամբ կարող ենք ասել, որ մեր երկու թիմերը ցածրակարգ, հնաոճ ֆուտբոլ ցուցադրեցին, չդրսեւորեցին մարզական, բարոյակամային հատկանիշներ: Դիտել ենք «Հրազդան» մարզադաշտում անցկացված խաղերը, եւ զարմանալի էր տեսնել, որ մեր առաջատար թիմերի ֆուտբոլիստները երբեմն պարզապես չգիտեին, թէ ինչ պետք է անեն խաղադաշտում: Իսկ չէ՞ որ մրցապայքարում մեր իրոք ուժեղագույն թիմերն էին: «Երեւանը» հանրապետության անցյալ տարվա չեմպիոնն է, այժմ էլ երկրի առաջնությունում ընթանում է 3-րդ տեղում: «Շիրակը» այս տարվա առաջնությունն է գլխավորում, ընթանում է առանց պարտության: Կամ գուցե շատ ահե՞ղ մրցակիցներ էին բաժին ընկել «Երեւանին» եւ «Շիրակին»: Բոլորովին էլ ոչ: Ու եթե Շվեդիայի «Մալմյո» թիմը լավագույն դեպքում եվրոպական միջակ թիմ կարելի է անվանել, ապա ՀԻԿ-ը այդ խմբին էլ չի պատկանում: Հիշեցնենք, որ երկու տարի առաջ այդ նույն ՀԻԿ-ին Երեւանի «Փյունիկ» թիմը «Հրազդանում» հաղթեց 3-1 հաշվով (թեեւ կարող էր ավելի մեծ առավելության հասնել), իսկ Հելսինկիում նույն կերպ ավարտվեց պատասխան խաղի 90 րոպեն: Եվ միայն լրացուցիչ ժամանակում ֆինները առավելության հասան (5-3) եւ շարունակեցին պայքարը:

«Շիրակն» ու «Երեւանը» 4 խաղում չեն կարողանում գոնե մի գոլ խփել մրցակցի դարպասը եւ, «ընդհանուր ջանքերով» 12 գոլ են բաց թողնում սեփականը: Ի՞նչ պատահեց եւ գուցե մեր թիմերն իրո՞ք այդքան թույլ են: Գուցե՞ այդքան թույլ է մեր ֆուտբոլը, հիանալի ավանդույթներ, մեծ նվաճումներ ունեցող հայկական ֆուտբոլը:

Եվրոպական երկրների գավաթակիրների գավաթի խաղարկությունում է հանդես գալիս Հայաստանի երրորդ ներկայացուցիչը Արարատի «Ցեմենտը»: Նա օգոստոսի 13-ին եւ 27-ին խաղեր կանցկացնի Շվեյցարիայի «Լոզան» թիմի հետ: Սպասենք այդ խաղերին: Հուսանք, որ գուցե «Ցեմենտը» պարզերես կանի հայկական ֆուտբոլը:

Հայտնի են եվրագավաթների խաղարկության որակավորման փուլի պատասխան խաղերի մի քանիսի արդյունքները: Ահա դրանք:

Չեմպիոնների լիգա. *«Հալմսթադ» (Շվեդիա)-«Լիտեքս» (Բուլղարիա) 2-1, «Բարի Թաուն» (Ուելս)-«Դինամո» (Ուկրաինա) 1-2:*

ՈՒԵՖԱ-ի գավաթ. *«Գյոթեբորգ» (Շվեդիա)-«Յունիոն» (Լյուքսեմբուրգ) 4-0, «Սարաեւո» (Բոսնիա)-«Էքերեն» (Բելգիա) 0-0:*

ԲԱՐԻ ԿԱՄՔԻ ԽԱՂԵՐ

Վախթանգ Դարչինյանը կիսաեզրափակչում

Նյու Յորքում անցկացվող Բարի կամքի 4-րդ խաղերը մոտեցել են ավարտին:

«Մեդիսոն Սքվեր Գարդեն» մարզապալատում արդեն քառորդ եզրափակիչ մենամարտերն են ավարտել բռնցքամարտի մրցաշարի մասնակիցները: Որոշվել են 12 քաշային կարգերում հանդես եկող այն 48 բռնցքամարտիկները, որոնք կվիճարկեն ոսկե, արծաթե եւ բրոնզե մեդալները: Կիսաեզրափակիչ փուլում բոլորից շատ ներկայացուցիչներ ունեն Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների (16), Ռուսաստանի Դաշնության (15) եւ Կուբայի (10) հավաքականները:

Ուրախությամբ նշենք, որ նրանց թվում է նաեւ Բարի կամքի խաղերի հայաստանցի միակ մասնակիցը՝ Վախթանգ Դարչինյանը: Վանաձորցի բռնցքամարտիկը, որը հանդես է գալիս 51 կգ քաշային կարգում, քառորդ եզրափակիչ մենամարտում 11-7 հաշվով առավելության հասավ Ռուսաստանի հավաքականի անդամ Ալեքսանդր Արտամոնովի նկատմամբ:

«Ակվա-ցենտր» լողավազանում շարունակվում է թեժ պայքարը: Լողի տղամարդկանց թիմային մրցումներում (սա կազմակերպիչների յուրօրինակ գաղափարն է) ըստ վիճակահանության հանդիպեցին Գերմանիայի եւ ԱՄՆ-ի, «Աշխարհի աստղերի» եւ Ռուսաստանի հավաքականները: Այս հետաքրքիր մրցումներից առաջինն ավարտվեց 63-59, մյուսը՝ 66-56 հաշվով: Եզրափակիչում հաղթողի կոչումը կվիճարկեն Գերմանիայի եւ «Աշխարհի աստղերի» ներկայացուցիչները, իսկ ԱՄՆ-ի եւ Ռուսաստանի լողորդները կվիճարկեն 3-րդ եւ 4-րդ տեղերը:

Նույն կերպ խաղերի չեմպիոնի կոչման համար կպայքարեն ԱՄՆ-ի եւ աշխարհի կանանց հավաքականները, իսկ 3-րդ տեղի համար՝ Գերմանիայի եւ Չինաստանի լողորդուհիները:

Սկսվել են **բիչ-վոլեյի** (լողափնյա վոլեյբոլ) կանանց մրցումները: Այստեղ, ինչպես եւ սպասվում էր, հաջող են հանդես գալիս ուժեղագույնները՝ Բրազիլիայի եւ ԱՄՆ-ի երկյակները:

Մրցապարեզ են մտել նաեւ **գեղասահորդները**, որոնց ելույթներին անհամբերությամբ էին սպասում:

Զույգերի մրցումներում մրցակցությունից դուրս են Ռուսաստանի ներկայացուցիչները:

Պարային զույգերի մրցապայքարում առջեւում է ընթանում Անժելիկա Կռիլովա-Օլեգ Օվսյաննիկով զույգը, որը մի փոքր է առաջ Իրինա Լոբաչովա-Իլյա Ավերբուխ երկյակից:

Սպորտային զույգերի մրցումներում առաջատարներ են Ելենա Բերեժնայան եւ Անտոն Սիխարուլիձեն, իսկ երկրորդ տեղում են ընթանում Օքսանա Կազակովան եւ Արթուր Դմիտրիեւը:

Տղամարդկանց մենասահքում արդեն պայքար է ընթանում ամերիկացի եւ ռուս գեղասահորդների միջեւ: Առայժմ առաջատարի դերը ստանձնել է աշխարհի նախկին չեմպիոն, ամերիկացի Թոդ Էլբրիջը: Օլիմպիական չեմպիոն Ալեքսեյ Ուրմանովը (Ռուսաստան), որը լուրջ վնասվածքի պատճառով երկար ժամանակ մրցումներում հանդես չէր գալիս, ընթանում է երկրորդ տեղում:

ԲԱՍԿԵՏԲՈԼ

Առաջին արդյունքները

Աթենքում սկսվեց աշխարհի տղամարդկանց 13-րդ առաջնությունը: 12 օրվա ընթացքում Հունաստանի մայրաքաղաքի երկու խոշորագույն՝ «Օլիմպիական» եւ «Խաղաղության ու բարեկամության» մարզապալատներում 16 ուժեղագույն հավաքականներ 62 խաղ կանցկացնեն:

Առայժմ նրանք մրցում են 4 խմբերում: Ահա թե ինչպիսին են առաջին խաղերի արդյունքները. A խումբ - Իտալիա-Սենեգալ՝ 76-66, B խումբ - Ռուսաստան-Ճապոնիա՝ 83-58, Հարավսլավիա-Պուերտո Ռիկո՝ 80-66, C խումբ - ԱՄՆ-Բրազիլիա՝ 83-59, Լիտվա-Հարավային Կորեա՝ 97-56, D խումբ - Իսպանիա-Նիգերիա՝ 80-68:

Երեկ անցկացված հանդիպումներից առավել սկզբունքայինը, թերեւս, ուշ երեկոյան ավարտված Հարավսլավիա-Ռուսաստան խաղն էր: Առաջին տուրի խաղում այս երկու թիմերն էլ վստահ հաղթանակներ տարան մրցակիցների նկատմամբ: Հարավսլավացիները, իրենց առաջատարներ Ալեքսանդր Ջորջեւիչի եւ Ժելկո Ռեբրաչայի գլխավորությամբ միշտ էլ հաշվի մեջ առաջ էին եւ ի վերջո հաղթեցին 14 միավորի առավելությամբ: Մեկ այլ ֆավորիտ՝ Ռուսաստանի հավաքականը, հեշտությամբ հաղթեց ճապոնացիներին: Իհարկե, Ճապոնիան այն մրցակիցը չէ: Հետաքրքիր է այս խաղում բոլորից շատ միավոր բերեց սեւամորթ ճապոնացի Տակահաշին՝ 23: Իսկ ռուս բասկետբոլիստներ Կարասյովը, Բաբկովը եւ Պաշուտինը վաստակեցին 13-ական միավոր:

ՀԵԾԱՆՎԱՅԻՆ ՍՊՈՐՏ

Ի՞նչ է սպասում «Տուր դը Ֆրանսին»

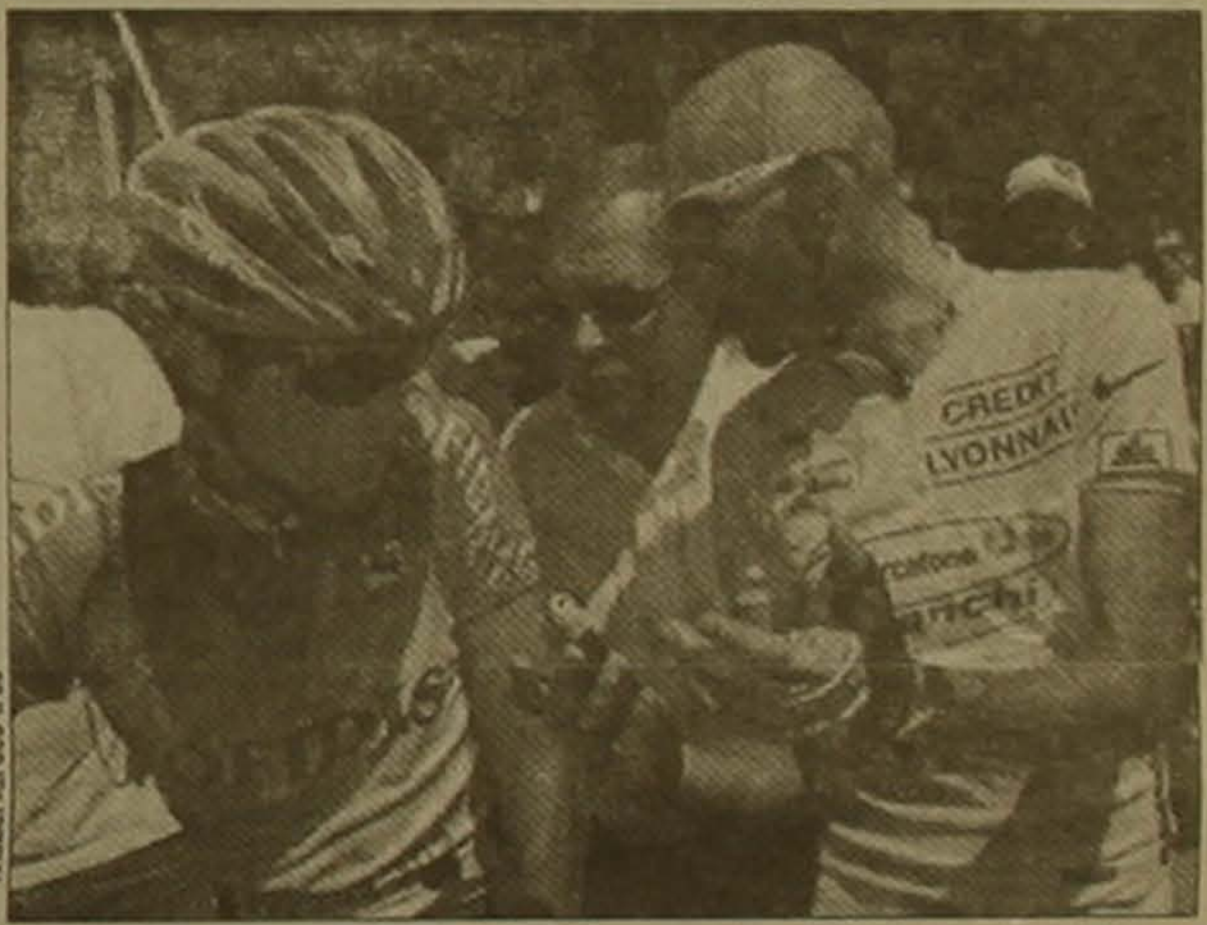

Աշխարհի ամենահայտնի խճուղային հեծանվավազքի՝ «Տուր դը Ֆրանսի» ճակատագիրը վտանգված է:

17-րդ փուլի Ալբերվիլ-էքս լե Բեն մրցասարածությունում 32 կիլոմետր անցնելուց հետո մրցումների մասնակից 133 հեծանվորդներն իջան հեծանիվներից եւ խճուղու վրա նստացույց կազմակերպեցին: «Մենք մտադիր չենք ծաղրուծանակ հանդուրժել», բոլոր մասնակիցների կողմից հայտարարեց Տիմ Պոլտի թիմի առաջատար Լյուկ Լեբլանը: Բանն այն է, որ նախորդ օրը ոստիկանությունը խուզարկել էր արգելված դեղամիջոցներ օգտագործելու մեջ կասկածվող հոլանդական ՏՎՄ թիմի հյուրանոցն ու ավտոմեքենաները: Բանակցություններ սկսվեցին «Տուր դը Ֆրանսի» տնօրեն Ժան-Մարի Լեբլանի եւ հեծանվորդների միջեւ: Ի տարբերություն նախորդ (12-րդ փուլին նախորդած) գործադուլի, այս անգամ մարզիկները շուտ վերսկսեցին հեծանվավազքը: Սակայն նրանք պոկեցին իրենց համարները, որպեսզի հաշվարկ չանցկացվի: Հեծանվորդներն այդպես էլ հանգիստ ավարտեցին մրցասարածությունը: Կազմակերպիչները, ինչպես եւ սպասվում էր, փուլի արդյունքները չգրանցեցին:

Ընդհանուր հաշվարկում առջեւում է իտալացի Մարկո Պանտանին («Մերկատոնե Ունո»), երկրորդ տեղում է ամերիկացի Բոբի Ջուլիչը («Կոֆիդիս»), երրորդում՝ անցյալ տարվա «Տուր»-ի հաղթող, գերմանացի Յան Ուլրիխը («Տելեկոմ»):

Շատերն ասում են, որ վերջ, «Տուր դը Ֆրանսն» ավարտված է: Սակայն այլ կարծիքի է հեծանվավազքի տնօրեն Լեբլանը: Նա հավաստիացնում է, որ միեւնույն է, ինչպես նախատեսված էր, հեծանվորդները մրցումները կավարտեն Փարիզում:

ՖՈՐՄՈՒԼԱ-1

Առջեւում կրկին Հակկինենն է

Կիրակի օրը՝ օգոստոսի 2-ին, կանցկացվի «Ֆորմուլա-1» դասի ավտոմեքենաների աշխարհի առաջնության 11-րդ փուլը: Թերեւս հենց այն վճռական կլինի չեմպիոնին որոշելու հարցում:

Իսկ 10-րդ փուլում, որն անցկացվեց Ավստրիայի «A-1 ռինգ» մրցարշավարանում, ավելի մեծացավ խզումը առաջատարի եւ նրան հետապնդողների միջեւ:

Թաց մրցասարածությունը դժվարացնում էր արշավորդների գործը, եւ նրանցից մի քանիսը չկարողացան ավարտել վազքը: Որակավորման մրցումների արդյունքով առաջին դիրքերում ընթացող Ջանկառլո Ֆիզիկելլիի եւ Ժան Ալեզիի մեքենաները բախվեցին իրար, ու նրանց համար մրցումներն ավարտվեցին: Մրցուղուց դուրս եկավ նաեւ աշխարհի կրկնակի չեմպիոն, գերմանացի Միխայել Շումախերը («Ֆերրարի»), ու թեեւ նա բավականին ժամանակ կորցրեց, այնուամենայնիվ, կարողացավ ավարտել վազքը՝ ի վերջո գրավելով 3-րդ տեղը:

Իսկ հաղթող դարձան «Մաքլարեն-Մերսեդես» թիմի երկու ներկայացուցիչները՝ ֆինն Միկա Հակկինենը եւ շոտլանդացի Դեւիդ Կուլտհարդը: Հակկինենի առավելությունն ակնհայտ էր մրցակիցների նկատմամբ:

Այժմ, 10 փուլից հետո ընդհանուր հաշվարկում կրկին առջեւում է Հակկինենը՝ 66 միավոր: Նրան հաջորդում են Շումախերը՝ 58, եւ Կուլտհարդը՝ 36 միավոր:

Կոնստրուկտորների գավաթի հաշվարկում առաջին եռյակն այսպիսին է՝ 1. Մաքլարեն-Մերսեդես՝ 102, 2. Ֆերրարի՝ 90, 3. Բենետտոն-Պլեյլայֆ՝ 32 միավոր:

ԲԱԺԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է
ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Օրվա հետքով

ՆԱԽՆԱԿԱՆ

ՀՀ-ում ԱՄՆ նոր դեսպանն արդեն գիտի, որ պետք է նկատի ունենալ հայերի ողբերգական անցյալը

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Սոցիալիստական համակարգից դեպի ազատ շուկայական ժողովրդավարություն կատարվող անցումը վիթխարի մարտահրավեր է, եւ իմ կարծիքով, Հայաստանի ժողովուրդը կողմնորոշվում է բազմաթիվ դժվարին ընտրություններ կատարելու խնդրում: Մենք ԱՄՆ-ում աշխատել ենք այս դժվարությունները դիմագրավելու եւ ընձեռվող հնարավորությունները օգտագործելու հարցում լավագույնս Հայաստանին աջակցելու հարցում»: Այս մասին «Ամերիկայի ձայն» ռադիոկայանին է ասել ՀՀ-ում ԱՄՆ նոր դեսպան Լեմոնը, որն իր պարտականությունները ստանձնելու է այս տարվա սեպտեմբերին:

Նշելով, որ իր նախորդները զգալի ներդրում են ունեցել Հայաստանում ժողովրդավարության ամրապնդման գործում, դեսպանը հավաստիացրել է, որ ինքը եւս ջանալու է արդյունավետորեն շարունակել այդ գործը: Ըստ Լեմոնի, չափազանց կարեւոր է իրավական եւ օրենսդրական կառույցի գոյությունը, որը օտարերկրյա ներդրողներին փաստական կամայականությունների հետեւանքով իրենց ներդրումները կորցնելու վտանգից զերծ կպահի ու կերաշխավորի նրանց պաշտպանվածությունը: «Իմ կարծիքով, դա չափազանց կարեւոր է կենսական նշանակություն ունեցող նոր աշխատատեղերի ստեղծման տեսակետից, որպեսզի հայ աշխատավորն այլեւս հարկադրված չլինի աշխատանք գտնելու հույսով արտագաղթելու: Սա մեծ ողբերգություն է, եւ եթե այդպես շարունակվի, ապա երկիրը կդատարկվի»: Դեսպանը նշել է, որ մեծ հարգանք է տածում ամերիկահայության ու համայն աշխարհի հայության նկատմամբ Հայաստանին ավանդաբար ցուցաբերած առատաձեռն աջակցության համար: Սակայն, ըստ նրա, պետք է իրական հնարավորություն ընձեռվի Հայաստանի ներսում, որպեսզի ժողովուրդը ի վիճակի լինի իր կարողություններով առավելագույն հաջողության հասնել հայրենիքում:

«Իմ նշանակման առնչությամբ ես ուսումնասիրել եմ իրադրությունը, խոսել եմ մարդկանց հետ եւ իսկապես ցնցված եմ, որ Հայաստանում գործելիս պետք է նկատի առնել ու հասկանալ ողբերգական անցյալը: Իմ կարծիքով, Հայաստանում ես կդիմագրավեմ Հայաստանին տարածաշրջանային գործընթացներում ներգրավվելուն օգնելու մարտահրավեր: Ըստ իս, սա կենսական է, եւ ես օգտագործելու եմ այդ խնդրին օժանդակելու յուրաքանչյուր հնարավորություն, որոշ խնդիրներ կարելի է լուծել ԱՄՆ-ի օգնությամբ»:

Դեսպանը ցավով նշել է, որ ինքը հայերեն խոսել չգիտի, սակայն նրա կինը Միշելը, արդեն մի քանի ամիս, շաբաթը 5 օր հայերենի դասընթացների է հաճախում: Նա վստահություն է հայտնել, որ իր երկամյա որդին Ալեքսանդրը, Երեւան ժամանելուց մի քանի ամիս հետո սահուն հայերեն կխոսի: «Մենք չափազանց ոգեւորված ենք: Մեզ համար մեծ պատիվ է Հայաստան գործուղվելը: Մենք ամեն կերպ կջանանք բարելավել երկկողմ կապերը, նպաստել Հայաստանի վերակառուցմանը, օգնել Հայաստանի ղեկավարությանը պայծառ ժողովրդավարական բարգավաճող ապագայի կերտման ու տարածաշրջանային գործընթացներում, ավելի լայն իմաստով՝ միջազգային կազմակերպություններում ներգրավվելու ջանքերում»:

Նախագահ Քոչարյանը այս դեպքում նաեւ դիտորդ է

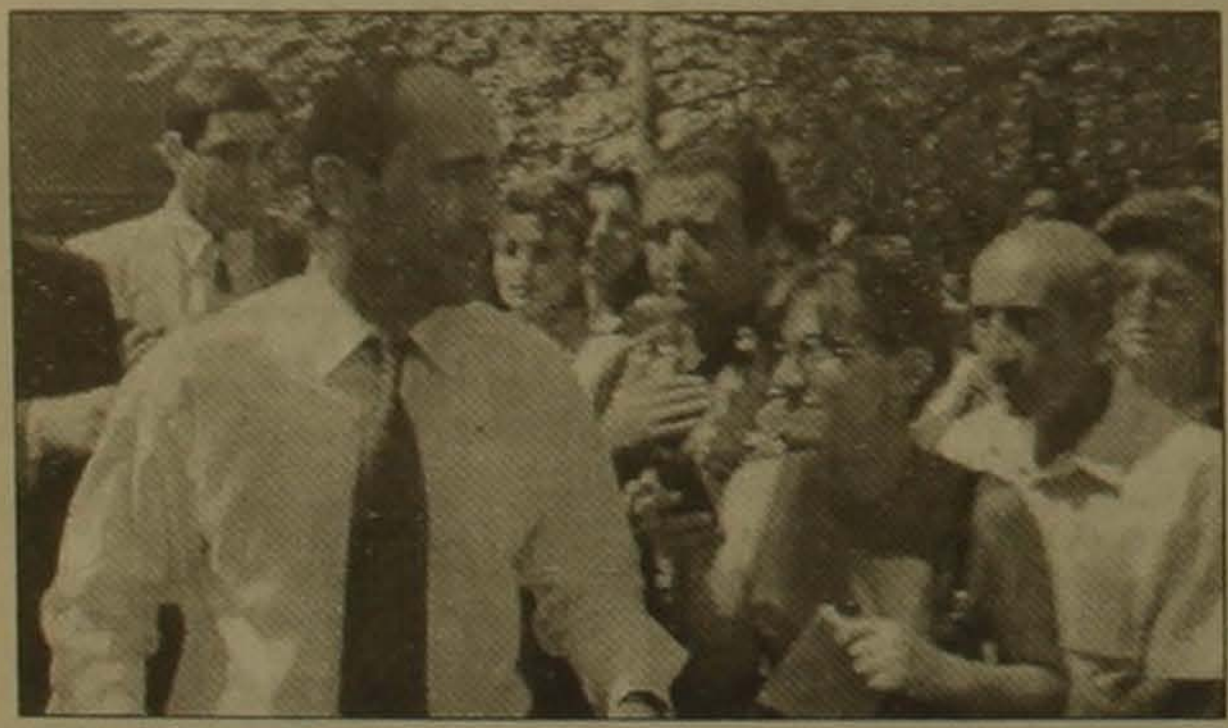

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը հուլիսի 30-ին եղավ Երեւանի պետական համալսարանում եւ գիտության, կրթության նախարար Լեւոն Մկրտչյանի ուղեկցությամբ այցելեց հայոց լեզվի գրավոր քննություն հանձնող դիմորդներին: Նշենք, որ ըստ կանոնակարգի քննադահլիճ հանձնաժողովի նախագահից բացի իրավունք ունեն մտնել միայն ՀՀ, ԱԺ նախագահները եւ վարչապետը: Վերջիններս նույնպես այցելելու են դիմորդներին:

Ռ. Քոչարյանը դահլիճից դուրս գալով նշեց, որ իր կարճատեւ ներկայությունը քննություն հանձնողներին չխանգարեց եւ, պատասխանելով լրագրողի հարցին «Ձեր ոտքը ընդհանրապես խերո՞վ է», վստահորեն ասաց «Այո»: Նախագահը հավաստիացրեց նաեւ, որ առանձնապես չի հետաքրքրվում իր տղայի քննություններով եւ բացառապես չի միջամտում դրանց ընթացքին: Վերջինս տնտեսագիտության ֆակուլտետի դիմորդ է եւ արդեն հանձնել է առաջին քննությունը: Բայց եւ այնպես, բացի պաշտոնական այցից, նախագահի ներկայությունը քննասենյակում կարելի համարել նաեւ ծնող-դիմորդի հետաքրքրություն:

Լորիս Ճգնավորյանը վերադառնո՞ւմ է ֆիլհարմոնիկ

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հայաստանի պետական ֆիլհարմոնիկ նվագախումբը մեկ տարի հետո նորից կվերագտնի իր նախկին գլխավոր դիրիժոր ու գեղարվեստական ղեկավար Լորիս Ճգնավորյանին: Այսպիսի որոշում է կայացրել նվագախումբը, ղեկավար ընտրելու փակ գաղտնի քվեարկության ժամանակ ձայների ճնշող մեծամասնությունը տալով մաեստրոյի օգտին: Նվագախմբի վարիչ մարմնի եւ դիրիժորի միջեւ մեկամյա գործունեության պայմանագիր է կնքվելու առաջիկա սեպտեմբերից, երբ արդեն լրանալու է ներկայիս գլխավոր դիրիժորի հետ կնքված պայմանագրի ժամկետը:

Լորիս Ճգնավորյանը շնորհակալությամբ է ընդունել նվագախմբի հրավերը եւ, ըստ երեւույթին, նվագախմբի հետ սպասում է ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի նախարարի համաձայնությանը:

Տեղեկությունը Արմենպրեսի թղթակցին հաղորդեց նվագախմբի համերգահյուրախաղային բաժնի ղեկավար Ավետիս Բերբերյանը:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

Թուրքիան բնավ չի վերադարձել նացիստների կողոպտած ոսկին

Անցյալ ամիս Մ. Նահանգների պետքարտուղարության հրապարակած տեղեկագիրը Թուրքիային դասում է երկրորդ աշխարհամարտի չեզոք այն երկրների շարքում, որոնք օգտվեցին նացիստական Գերմանիայի կողմից կողոպտված ոսկու պաշարներից, որոնցով վերջինս ստրատեգիական ապրանքներ գնելով երկարաձգեց պատերազմը:

Այս մասին Մ. Նահանգների ՌԱԿ անգլիագիր պաշտոնաթերթ «Արմինյն Միրոր Սփեքթեյթըրի» խմբագրականից տեղեկանում ենք, որ մինչեւ 1944 թ. օգոստոսը, երբ Թուրքիան դաշնակից ուժերի ճնշմամբ եւ պատերազմի ելքի կանխորոշման թելադրմամբ իր բոլոր՝ տնտեսական ու դիվանագիտական հարաբերությունները խզեց նացիստական Գերմանիայի հետ, վերջինիս վաճառում էր ստրատեգիական ապրանքներ եւ հատկապես խրոմ, որը խիստ անհրաժեշտ էր հիտլերյան բանակի սպառազինության համար: Ամերիկյան վերոհիշյալ տեղեկագրի տվյալներով, այդ արտահանությունների համար Թուրքիան Գերմանիայից ստացել է 10-15 մլն դոլար արժողությամբ ոսկի: Պատերազմից հետո, միայն Բելգիայի դրամանշային պաշարներից 3,4 մլն դոլար արժողությամբ ոսկի է հայտնաբերվել Թուրքիայում: Բացի այդ, Ստամբուլում մասնաճյուղ ունեցող գերմանական երկու բանկեր՝ Դոյչե բանկը եւ Ռայխսբանկը, պատերազմի տարիներին օգտվել են Թուրքիայում ոսկու շուկայի բարձր գներից եւ այնտեղ տեղափոխել գերմանական համակենտրոնացման ճամբարներում ձեռք բերած ոսկեղենն ու ոսկյա ատամները, դիմացը ստանալով օտար դրամանիշ, մասնավորապես շվեյցարական ֆրանկ:

Հետագայում, ինչպես տեղեկացնում է «Միրորի» խմբագրականը, Թուրքիան, որպես մետասաներորդ ժամի դաշնակից, կողոպտված ոսկին չի վերադարձրել եռակողմ ոսկու հանձնախմբին, ոչ էլ գումար է վերադարձրել Փախստականների միջազգային կազմակերպությանը կամ Միջդաշնակցային վերակառուցման գործակալությանը, ինչն արել են բազմաթիվ այլ երկրներ:

Ադրբեջանը եւ Ռուսաստանը Կասպիցի հատակի բաժանման պայմանագիր են ստորագրելու

ԲԱՔՈՒ, 30 ՀՈՒԼԻՍ, ՍՆԱՐՔ: Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտությունը կարող է լուծվել միայն այդ հակամարտության մեջ ներգրավված կողմերի ջանքերով՝ խաղաղական ճանապարհով, փոխադարձաբար՝ հաշվի առնելով նրանց շահերը, եւ Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության հիման վրա, ասվում է հուլիսի 28-29-ը Բորիս Պաստուխովի գլխավորած ՌԴ պատվիրակության Ադրբեջանի Հանրապետություն կատարած այցի արդյունքների հիման վրա արված համատեղ ադրբեջանա-ռուսաստանյան հայտարարության մեջ:

Հայտարարության մեջ նշվում է, որ մանրամասն կարծիքների փոխանակություն է կատարվել Կասպիցի իրավական կարգավիճակի մասին: Կողմերը գոհունակություն հայտնեցին ափամերձ պետությունների դիրքորոշումների մերձեցման միտումից: Վերլուծվեց երկու տարբերակ՝ հատակի բաժանման դեպքում ջրային տարածքի ընդհանուր օգտագործման պահպանում, եւ ջրային տարածքի ու հատակի բաժանում ազգային հատվածների:

Կողմերը արտահայտվեցին այն բանի օգտին, որ մինչեւ Կասպիցի նոր կարգավիճակի մշակումը 1921 թ. ՌՍՖՍՀ-ի եւ Պարսկաստանի ու 1940 թ. ԽՍՀՄ-ի եւ Իրանի պայմանագրերը պահպանվեն:

Ադրբեջանը եւ Ռուսաստանը պատրաստակամություն հայտնեցին Կասպից ծովի հատակի սահմանազատման մասին համաձայնագիր ստորագրել:

Բերեզովսկի. «Չեչնիայի խնդիրը չլուծելը հույժ բացասաբար կանդրադառնա Վրաստանի, Հայաստանի, Ադրբեջանի վրա»

ՄԱԿ, 30 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ներկայումս ավելի վտանգավոր իրավիճակ է ստեղծվել Չեչնիայի շուրջ, քան 1994 թվականին, հայտարարել է ԱՊՀ-ի գործադիր քարտուղար Բորիս Բերեզովսկին: ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցի հետ զրուցելիս, որը տեղի է ունեցել Նյու Յորքում ՄԱԿ-ի եւ 14 տարածաշրջանային կազմակերպությունների ներկայացուցիչների խորհրդակցությանը (այն նվիրված էր հակամարտությունների կանխման խնդրին) նրա մասնակցելուց հետո, նա ընդգծել է, որ եթե Չեչնիայում նորից ռազմական ընդհարումներ բռնկվեն, ապա «չի լինի մեկուսի հակամարտություն, որը սահմանափակվեր միայն Չեչնիայով, այն ավելի լայն կլինի»:

«Ես կարծում եմ, որ միանգամայն անհրաժեշտ է հասարակության համար ձեւակերպել դիրքորոշում Հյուսիսային Կովկասի նկատմամբ: Եվ չեմ կարծում, թե մենք ի վիճակի չենք ձեւակերպել նման դիրքորոշում, ընդ որում, ոչ միայն ձեւակերպել, այլ հետեւողականորեն իրականացնել, հայտարարել է ԱՊՀ-ի գործադիր քարտուղարը: Ես չեմ կարծում, թե Ռուսաստանն այնքան է թուլացած, որ ի վիճակի չէ պայքարել հանուն իր ամենակարեւոր կենսական շահերի: Չեչենական խնդիրը չլուծելը, իսկ ես դրա տակ հասկանում եմ Չեչնիայի դուրս գալը Ռուսաստանի Դաշնության կազմից, հույժ բացասաբար կանդրադառնա Վրաստանի, Հայաստանի, Ադրբեջանի վրա»:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Սույն թվականի հուլիսի 31-ին, ժամը 11:00-16:00-ին, ՄԱԿ-ի գրադարանում տեղի կունենա Հայաստանի երիտասարդական կազմակերպությունների ֆորում՝ նվիրված մարդու իրավունքների համընդհանուր հռչակագրի 50-ամյակին «Երիտասարդության մասնակցությունը մարդկային զարգացմանը» ընդհանուր վերնագրով:

Հասցեն՝ Կ. Լիբկնեխտի 14:

ՄԻԱՎՈՐՎԱԾ ԱԶԳԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԲԱԺԻՆ

ԿՈՐԵԼ Է
գիրք N1165
Խորհրդային տարածքային հարկային տեսչություն
ՀՎՀՀ Ամոյան Զինա Խորի
կոդ **25217661**

ՓՆՏՐՎՈՒՄ Է
վարձով 1 սենյականոց բնակարան 15-16 թաղամասերում:
45-44-56

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ
ավելորդ քաշից ազատվելու նոր համակարգ:
Հերթագրվեք հետեւյալ հեռախոսահամարով
58-40-94

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ հեռախոսով (589167, 581351) - պարբերաբար հրատարակվող տեղեկագրերով - մագնիսական սկավառակներով - INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur):

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69149. [illegible] 875. Տպաքանակը՝ 3500. Ստորագրված է տպագրության՝ 30. 07. 1998. Գինը՝ 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@